

Випуск № 30 (1 серпня)

Вінниця – Львів – 2017 р.

ПЕРЕДМОВА

Електронна збірка видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». У 30 номері ми поєднали казки неперевершеної казкарки Таніти Марє з чарівним світом казок різноманітних народів. Пориньте в загадковий світ чарів разом із збіркою «Дерево казок»!

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

ПРОЕКТ «ДЕРЕВО КАЗОК»

(<https://derevo-kazok.org>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

derevokazok@gmail.com – адреса ел. пошти.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

ПРОЕКТ «КАЗКА»

(<http://kazka.in>)

Сайт «Казка» розпочав свою діяльність в 15 жовтня 2011 року. Наша діяльність була спрямована на пошук всіх казок, що написані чи перекладені українською мовою, це могли бути і народні, і авторські твори. Ми також звертали увагу на аудіо, часом на відеоказки. Загалом нас цікавив будь-який контент чи медіа, що має стосунок до казок. Але з 1 січня 2016 року ми вирішили зосередитись на авторських казках. Ми змінюємо дизайн і концепцію сайту. Починаємо не тільки колекціонувати казки, а і пропагувати авторів цих казок. Долучаємось до розвитку сучасної української літератури в вузькій ніші – казки. Ми не відмовляємось і від перекладів творів іншомовних авторів на українську мову, отже, прагнемо пропагувати всю авторську казкову літературу.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – **Тарас Амброз**

ЗМІСТ

ПОДОРОЖ КРАПЛИНКИ.....	4
БІДНИЙ-ПРЕБІДНИЙ ЧОЛОВІК	7
СТАЛЕВА ГОЛОВА.....	10
КОШЕНЯТКО І ПОЖЕЖНА МАШИНА	22
ПРО ДУНДУЛЮКА, МИХАЙЛИКА Й КАЛИНКУ	24
ЗОЛОТИЙ КЕЛИХ	31
ПРИГОДИ БІЛОГО КОТА.....	38
ГАР'ЮЛАЙ-МЕРГЕН ТА ЙОГО ВІДВАЖНА СЕСТРА АГУ-НОГОН-АБАХА.....	41
ХИТРИЙ ГОРБАНЬ І ПАРУБОК.....	51
КОШЕНЯТКО	59
РОК І СЕТ	61
БЕКБОЛАТ.....	66

ПОДОРОЖ КРАПЛИНКИ

(Таніта Маре)

Жила маленька Краплинка у великому озері серед безлічі маленьких краплин. Новий день був схожий на попередній і все відбувалось як завжди. Маленька Краплинка мріяла побачити світ, тому за порадою поплила до найстаршої краплини в озері.

– Вельмишановна Краплина, ви найстарша та наймудріша в нашому озері, хочу звернутись до Вас за порадою.

– Говори, дитино, яка порада тобі потрібна? – ласкаво мовила вона.

– Кожного дня я бачу одне те й саме, наше озеро, інших краплин. А я мрію побачити СВІТ! – захопливо промовила Краплинка. – Я не знаю як це зробити?

– О, я прекрасно тебе розумію, моя дитина. Я колись теж була великою мрійницею. Наші мрії – це рушійна сила і наш дороговказ! Іди за мрією!

– Але Куди? – вигукнула Краплинка.

– Пливи до поверхні озера і чекай на зустріч з Сонцем. Запам'ятай цю мить, бо з неї почнуться справжні дива! На шляху можуть бути перепони, труднощі, а також допомога і турбота, сповільнення і прискорення, поразки та перемоги. Завжди слухай своє серце, щоб не збитися зі шляху!

– Дякую! До зустрічі!

– До зустрічі! Чекатиму на твою розповідь про дивовижну подорож.

– Обов'язково! – відпливаючи відповіла Краплинка.

Вона почувалась натхненно і поспішала швидше опинитись на поверхні озера. Не зупиняючись, вона плила, доки не побачила місяць і зірки, які відблискували від озерної гладіні.

– Зараз ніч. Доведеться чекати до ранку, щоб зустрітись із Сонцем. – зажурливо промовила Краплинка. – Скористаюсь цим часом, щоб добре відпочити перед далекою подорожжю.

Від втоми вона миттєво заснула. Тим часом ніч поступово відступала, звільняючи дорогу світанку. Перші промені сонця, лагідним дотиком, пробудили її від сну.

– Сонце! Сонце! – закричала Краплинка. І хоча вона бачила його вперше, вона була впевнена, що яскрава куля, що підіймалась над обрієм, це – Сонце.

З кожною хвилиною ставало світліше і тепліше. Краплинку охопило дивне відчуття легкості та невагомості. Її звична форма щезала і вона перетворювалась

на пару. Вперше в житті вона могла летіти. З висоти їй було видно рідне озеро, ліс, гори.

– Яка краса! Дивовижно!

Піднімаючись ввєрх, ставало прохолодніше і відчуття легкості втрачалось. Опинившись на хмаринці, Краплинка знов набула свою форму.

– Привіт, краплинки! А ви всі з мого озера?

– Ні – відповіли деякі.

– Я з гірської річки, – відповіла одна краплинка.

– А я з землі, – сказала інша.

– Я зі снігу, що лежить на вершині гори.

– А ми з роси з луку, – проказали близнюки.

– А ми... А я... ще багато нових історій почула Краплинка.

Вітер ніс хмаринку все далі від озера. Вони пролітали над полями та луками, лісами та ріками, містами та селами. До них приєднувались нові краплинки, розповідали нові цікаві історії свого життя.

Ось, вже їх стало так багато на хмаринці, що й місця вільного не залишилось.

– Краплинки, зараз час до нових пригод. – сказала Хмаринка. – Летіть вниз до землі дощиком!

– Полетіли! – радісно мовила Краплинка.

– Крап!

– Крап!

– Крап!

Досягнувши поверхні ґрунту, вона продовжила свою подорож вглиб землі. Де познайомилась з підземними мешканцями: кротами, черв'ячками, землерийками. Зустрічалась з корінчиками рослин і дерев, збагачувалась мінералами та мікроелементами.

Краплинка мандруючи підземними шляхами, натрапила на підземну річку. Вона дуже здивувалась, що під землею теж є річки. Водночас, дуже зраділа, що знову опинилась у своїй стихії. Разом з іншими краплинками, її несла течія до нових пригод.

Час плинув, багато кілометрів подолала Краплинка. Прокинувшись, одного ранку, вона не могла повірити своїм очам. Навколо було все знайоме.

– О, це ж моє озеро! – крикнула Краплинка. – Друзі, я повернулась!

– Привіт, Краплинка!

– Привіт, наша мандрівниця!

- Раді тебе бачити знову!
- І я дуже рада повернутись додому! – відповіла Краплинка.

Джерело: <https://kazka.in/fairytales/tanita-mare/podorozh-kraplynky.html>

БІДНИЙ-ПРЕБІДНИЙ ЧОЛОВІК

(бурятська народна казка)

Жив колись дуже бідний чоловік. Усе своє життя він гнув спину на багатіїв. І дружина його наймитувала в багатіїв, вичинювала шкури, доїла корів. Народила вона дочку й занедужала.

Звернувся бідний чоловік до шаманів.

Узяв у борг у багатія вівцю, грошей, запросив шамана. Але й це не допомогло, померла жінка бідняка.

Залишилася в нього дочка восьми місяців та борги. Як померла дружина бідняка, багатій став вимагати борг.

Бідному нема куди дітися, то став орати в багатія землю. Щодня брав з собою на поле і дитину. Дівчинка там дуже страждала від комарів та мух. Важко було біднякові ростити дочку. Коли дівчинці виповнилося п'ять років, почала вона нянчити багатієвих дітей. Тим часом захворів її батько і помер. Тепер і пожаліти сирітку нікому. Коли їй виповнилося вісім років, стала вона пасти телят в тайзі.

Важко жилося їй, всілякі знущання терпіла від хазяїв. Вона хотіла якнайкраще розплатитися з батьковими боргами. Коли дівчинці виповнилося дванадцять років, вона тяжко захворіла від такого нестерпного життя. Запросили шамана.

– Не видужає вона, – сказав шаман.

Показали їй ламі.

– Заразна хвороба у цієї дівчинки, – сказав лама. – Не можна залишати її тут. Відвезіть куди-небудь і там залиште.

Покликав багатій старого наймита й каже:

– Відвези цю дівчину куди-небудь і залиш там.

Бідний старий постелив на воза соломи, посадив на неї дівчину й повіз. Доїхав до яру, скинув солому разом з дівчиною, а сам повернувся. Сидить дівчина на соломі, мокне та мерзне, страшно їй уночі; чекає вона смерті й гірко плаче.

Березовим гаєм йшов до свого улусу хлопчик-сирота, він наймитував у іншого багатія. Відпросився у хазяїна на кілька днів додому. Дорогою він зустрів старого-престарого дідуся з паличкою, старий сидів на березовому сушняку і відпочивав. Підійшов хлопець до дідуся, привітався.

– Звідки ти йдеш? – питає.

– Сирота я. Пасу худобу у багатія. А це відпросився на кілька днів, хочу відвідати рідні місця, – відповів хлопець.

– Ти знайдеш своє щастя, хлопче. Іди прямо по дорозі. Побачиш хвору дівчину, що сидить на соломі. Ти повинен її вилікувати. Коли видужає, у щасті вік з нею проживете. Темної ночі вийдете на вулицю і побачите на вершині східної гори, під білою березою, вели чезний шматок золота. Воно принесе вам багатство.

Хлопець подякував старому і пішов своєю дорогою далі. Іде він, іде і раптом чує плач. Прислухався хлопець, бачить – сидить дівчина, в ганчір'я закутана. З очей течуть сльози. Пожалів хлопець дівчину, взяв її на руки, приніс додому.

Дівчина нічого не їла і не пила п'ять днів, а хлопець нагоду вав і напоїв її. Коли їй стало трохи краще, вона розказала хлопцеві про своє тяжке життя.

В цей час з'явився в сусідньому улусі лікар, який лікував від різних хвороб. Хлопець пішов до нього, розказав про хвору.

– Привези дівчину до мене, – каже лікар.

Прибіг хлопець до дівчини і каже:

– Я відвезу тебе до лікаря.

Одягнув її хлопець у свою одежу, завдав собі на спину і вирушив в інший улус. Добрався туди, прийшов до лікаря, показує йому дівчину. А той і каже:

– Залиш у мене хвору, а сам іди добувати для дівчини їжу. Залишив хлопець дівчину у лікаря, а сам вдень і вночі, в дощ і в холод працює на багатіїв. Щодня приносить дівчині їжу. Минуло три місяці, дівчина видужала.

Подякував хлопець лікарю і повернувся з дівчиною додому. Налагодили трохи господарство, живуть собі.

Якось уночі вони бачать – щось виблискує на східній горі. Зійшли на гору, знайшли білу високу березу.

Під березою лежав шмат золота завбільшки з голову. Взяли вони те золото, принесли додому. І зажили в достатку.

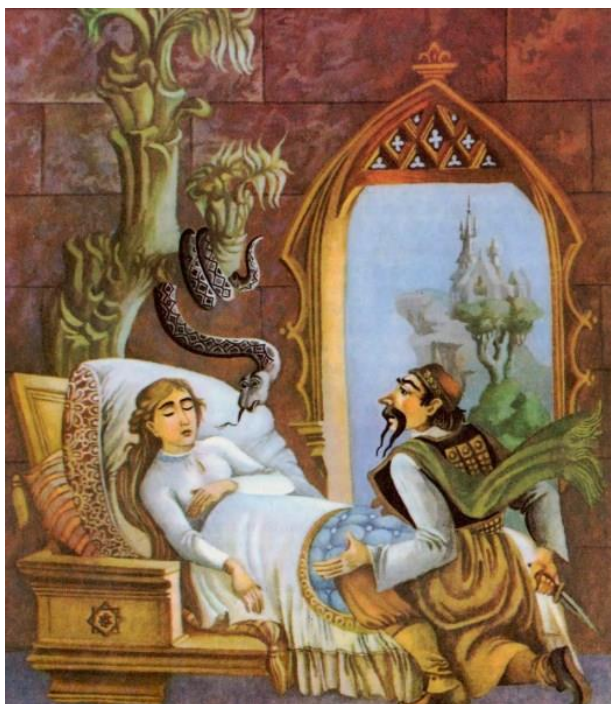
Лами й шамани боялися хлопця, бо він тепер став великим нойоном. А хлопець вигнав усіх, хто чинив людям зло. І всі стали краще жити, працювати на себе, а не на багатіїв.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/bidnij-prebidnij-cholovik-kazka.html>

СТАЛЕВА ГОЛОВА

(чорногорська народна казка)

Жив собі цар і мав три сини й три дочки. Коли він постарів і відчув, що настала пора помирати, то прикликав своїх трьох синів і трьох дочок і сказав синам:

– Віддасте своїх сестер заміж за першого, хто посватається до них. Якщо не послухаєте мене, станеться вам велика біда. І помер.

Минув якийсь час після його смерті, коли це однієї ночі перед брамою царського палацу зчинився шум, гам, посипалися іскри. І хтось постукав у браму – аж подвір'я задвигтіло. У палаці причаїлися, затремтіли від страху.

– Гей, царевичі, відчиніть! – рикнув невідомий з-за брами.

– Не відчиняйте! – прошепотів найстарший царевич.

– Не відчиняйте, – обізвався й середній брат.

– А я відчиню, – промовив наймолодший, встав і відчинив браму. Коли брама розчахнулася, на подвір'я вкотилося щось таке, що ніхто не міг роздивитися – тільки вогонь палахкотів, – і воно загримкотало:

– Я прийшов просити вашу сестру найстаршу, щоб зараз же її й забрати, бо чекати не можу і вдруге не прийду. Тож скажіть мені негайно: віддасте її чи ні?

– Я не віддам сестри, – відповів найстарший царевич. – Не знаю, хто ти і звідки. Ти прийшов серед ночі, ще й хочеш притьмом її забрати – як я можу віддати сестру? Де ж я її шукатиму, коли схочу провідати?

– Не дозволю, щоб серед ночі сестру забирали! – промовив середній брат.

– Якщо ви не хочете, то я віддам, – перебив їхню мову наймолодший царевич. Хіба ви забули, що батько, вмираючи, наказував нам!

І він узяв сестру за руку, вивів надвір і віддав, примовляючи: – Нехай тебе шанує і буде щаслива з тобою!

Сестра тільки ступила па подвір'я, нараз блиснуло, заторохтіло, палац похитнувся, усі від ляку попадали на землю і не стало ні сестри, ні невідомого. Вранці брати стали шукати, куди вони ділися – нічого не знайшли, ані найменшого слідочка.

Наступної ночі знову перед брамою зчинився ґвалт, свист, зашугали язики вогню. Хтось загунав у браму і зикнув:

– Гей, царевичі, відчиніть!

Брати перелякалися, кинулися відчиняти браму. Щось страшне, незбагненне всунулося на подвір'я й заgrimкотало:

– Я прийшов просити вашу середню сестру, щоб ви її віддали за мене.

– Я не віддам! – вигукнув найстарший царевич.

– Не віддам хтозна за кого нашої сестри! – спалахнув середній брат.

– А я віддам.– промовив наймолодший. – Хіба ви забули, що батько вам казав? – Він узяв сестру за руку, вивів на подвір'я й віддав, примовляючи:– Нехай шанує тебе і буде щаслива з тобою.

Раптом спалахнуло, загуло, палац стрепенувся, усі від ляку попадали на землю – і не стало ні сестри, ні тої сили. Вранці брати скільки не шукали, нічого не могли помітити – ані найменшого слідочка не лишилося від них.

Третьої ночі знову перед брамою царського палацу зчинився гул, рев, затанцювало полум'я. Хтось забухкав у браму і зіпонував:

– Гей, царевичі, відчиніть!

Схопилися брати, відчинили браму. На подвір'я ввалилася якась вогненна сила й заgrimкотала:

– Я прийшов просити вашу наймолодшу сестру!

– Не віддамо її,– в один голос відповіли найстарший і середній брати.– Бодай про одну сестру ми повинні знати, куди віддаємо й за кого, щоб хоч могли її час од часу провідати.

Але тут обізвався наймолодший брат:

– Я віддам, якщо ви не хочете. Хіба ви вже забули, що батько нам заповів перед смертю? Це ж було не так давно.

І він узяв сестру за руку, вивів на подвір'я її віддав, примовляючи:

– На, бери мою сестру. Нехай вона буде з тобою щаслива й радісна! Раптом заблискало, загуркотіло, палац здригнувся, усі від ляку попадали на землю–і не стало ні царівни, ні вогненної сили. Вранці брати кинулися шукати якихось слідів, щоб довідатися, куди ж поділася їхня сестра але нічого не знайшли.

Зажурилися брати, що з їхніми сестрами й де вони. Час минав, а від сестер ніякої звісточки не було, й вони не знали, за кого віддали їх заміж.

Аж якось царевичі кажуть один одному:

– Ходімо шукати наших сестер.

Не довго й збиралися, взяли, що треба, й подалися в дорогу. Мандруючи й питаючи, чи хто не бачив їхніх сестер, зайшли в гори й пройшли горами цілий

день. Надвечір побачили озеро, завернули до нього, тут повечеряли та повклалися спати.

Коли вже мали лягати спати, найстарший брат і каже:

– Ви спіть, а я повартую.

Два молодші брати поснули, а він сів коло них і дивиться довкола. Коли це серед ночі озеро завирувало. Царевич приглядається: з нього змій виповзає. Він розмахнувся шаблею і відтяв йому голову. А брати собі спали – він їм нічого і не сказав.

Другого дня надвечір брати-царевичі знову дісталися до якогось озера. Тут і заночували. Два брати поснути, а середній залишився на чатах. Аж серед ночі озеро зануртувало: виповз двоголовий змій. Царевич убив його, а братам нічого не сказав.

Третього дня, ще сонце було височенько на небі, брати побачили озеро. Тут вирішили й зупинитися па ніч. Розклали вогнище, повечеряли, най молодший брат залишився вартувати, а ті поснули. Коли це серед ночі озеро раптом збурилося, заклекотіло, знялася висока хвиля – аж півбагаття залила. На берег виповз триголовий змій.

Царевич розмахнувся шаблею раз, вдруге, втретє – усі три змієві голови покотилися на землю. Але, доки він бився зі змієм, багаття зовсім погасло. А чим розпалити

його царевич не мав і братів не хотів будити. Тому подався десь шукати вогню. І так забрів у печеру, у якій біля вогнища сиділо дев'ять велетнів дивів.

Коли царевич побачив таке, хотів було вже тікати, проте вони вже помітили його. І він тоді гукнув бадьорим голосом:

– Добрий вечір, товариство! Я давно шукаю вас.

Вони його добре зустріли й кажуть:

– Хай щастить тобі, якщо ти наш друг.

– Я ваш довіку, – відповів царевич.

– Коли так, то підеш з нами полювати на людей, – кажуть велетні-диви. Тут недалеко є одне місто, то ми там уже більше року добуваємо собі харч.

Пішли всі дев'ять дивів і царевич десятий. Коли вже були близько від міста, висмикнули диви дві високі ялини з корінням і потягли їх до міського муру. Там приставили одну до стіни й наказали царевичеві:

– Лізь на мур. Ми тобі подамо другу ялину, а ти її на той бік перекинь, щоб ми по ній могли спуститися в місто.

Виліз царевич на міську стіну й гукає до велетнів:

– Я не знаю, як вам ставити ялину. Хай хтось покаже!

Один із дивів виліз нагору, схопив ялину за вершечок, перекинув через мур та й почав по ній спускатися в місто. Тоді царевич вихопив шаблю, розмахнувся і зітнув йому голову.

– Гей, там, унизу, – гукнув царевич, – вилазьте по одному сюди.

Велетні-диви, не знаючи, що сталося з їхнім товаришем, полізли один за одним на стіну. Але тільки-но якийсь див починав спускатися в місто, царевич шаблею чах – і той котився додолу. Так він перебив усіх дев'ять велетнів-дивів, а тоді сам подався в місто.

Ходить вулицями – хоч би тобі одна жива душа трапилася! «Це ті диви так сплюндрували місто», – подумав він.

Довго ходив сюди-туди, коли це побачив дуже високу башту, в одному віконці світло горіло. Заходить туди, дивиться: кімната золотом, шовками та оксамитом прибранна, і нікого в ній нема, тільки на ліжку дівчина спить, та така гарна, що й очей відірвати від неї не може. Аж тут побачив: по стіні велика гадюка повзе й прямісінько до дівчини. Підскочив царевич, ударив ножом гадюку межі очі й пришпилів її до стіни.

– Нехай, – каже, – ніхто без мене цього ножа не добуде.

І швидше назад, бо згадав про своїх старших братів, які спали на березі озера.

А цар, який жив у цьому місті, мав звичку щоранку виходити на прогулянку і все дивився з болем, як велетні-диви пустошать край, та нічого не міг вдіяти. І цього ранку він вийшов у місто. Порожньо було на вулицях, мало людей залишилося. Аж глянув цар на міську стіну – там висока ялина, з корінням вирвана, стоїть під муром, а коло неї усі дев'ять велетнів-людодів лежать без голів. Цар зрадів неймовірно, що його край збувся такої напасті.

Коли це прибігли царські слуги й сказали цареві, що вночі гадюка мало не вжалила його дочку. Цар мерщій до башти. Забігає і бачить: якраз над доччиним узголів'ям висить гадюка, ножом пришпилена до стіни. Схопився за того ножа, хотів вирвати його – та де там, не зміг. Тоді він розіслав указ у всі кінці свого

царства, у якому проголошувалося: «Хто порубав дивів і вбив гадюку, хай з'явиться до мене. Я дам йому великі подарунки й свою дочку за дружину».

Тим часом три царевичі, шукаючи своїх сестер, зайшли на ніч до однієї корчми. Після вечері до них підсів корчмар і почав хвалитися своїми подвигами, а потім запитав їх:

– А ви щось таке вчинили?

Перший розповів найстарший брат, як він убив одноголового змія, а середній – як розправився з двоголовим страховиськом. Наймолодший брат мовчав. І корчмар став його питати:

– Твої брати, бачу, не з полохливого десятка, а ти – чим ти проявив себе?

Тоді наймолодший брат розповів про все: і про поєдинок з триголовим змієм, і про зустріч з дивами в печері, і про те, як він їм постинав голови, і про врятування царівни. Хто був у корчмі, усі слухали, аж роти пороззявляли.

А корчмар, як почув це, стрімголов кинувся до царя з тою новиною. Цар корчмареві за приємну звістку дав чималі гроші, а своїм слугам наказав, щоб вони негайно привели до нього трьох царевичів.

Коли три брати прийшли перед царя, той і питає наймолодшого:

– Це правда, що ти вчинив таке диво: велетнів-людодів порубав і врятував од смерті мою дочку?

– Правда, світлий царю.

– А чим ти доведеш, що це ти зробив? – запитав його цар.

Наймолодший царевич попросив, щоб його завели до кімнати царівни.

Тут він легко витяг свого ножа із стіни. Тоді цар віддав за нього свою дочку і поставив його першим після себе у своєму царстві. А старшим братам цар сказав:

– Якщо хочете, то й вас оженю та гарні палаци вам збудую.

– Ми вже одружені, – відповіли старші брати.

Цар довго не затримував їх, дав їм на дорогу дві торби грошей, і вони подалися до себе додому.

Зостався наймолодший царевич сам зі своєю дружиною, царевою дочкою. Але думка про сестер не покидала його. Тільки жаль було йому залишати молоду дружину, та й цар не дозволив би цього зробити. Так він жив у тому місті й нудьгував за сестрами.

Одного разу цар зібрався на полювання, а йому каже:

– Залишайся ти в палаці, і ось тобі дев'ять ключів від моїх комор. Заглянь у першу, другу, третю, четверту комори, там ти побачиш багато золота й срібла та

всяких інших коштовностей. Зрештою, можеш заходити до всіх восьми комор. Тільки дев'ятої не відчиняй, щоб не було біди.

Цар пішов, а зять залишився вдома. І відразу почав відчиняти комори. Оглянув усі вісім і побачив там багато всяких коштовностей і зброї. А коли підійшов до дев'ятої, то подумав собі: «Чимало я різних див надивився, то чому б мені й сюди не заглянути?» І теж відчинив.

Зиркнув: а там посеред комори чоловік стоїть закутий – і так міцно, що й не поворухнеться. А перед ним вода з золотого джерела б'є і в золотий жолобок стікає. Та ще стоїть чашка, оздоблена коштовним камінням. Напився б води – так не дотягнеться до неї.

Царевич побачив це – і аж відсахнувся. Але в'язень почав просити:

– Чоловіче добрий, життям твоїм заклинаю тебе, подай мені чашку води. Я за це тобі віддячу: ще одне життя подарую.

Подумав царевич: «Це ж чудово – мати два життя!» Набрал у чашку води й дав чоловікові, а коли той напився, він запитав його:

– Як тебе звати?

В'язень відповів:

– Я Сталева Голова.

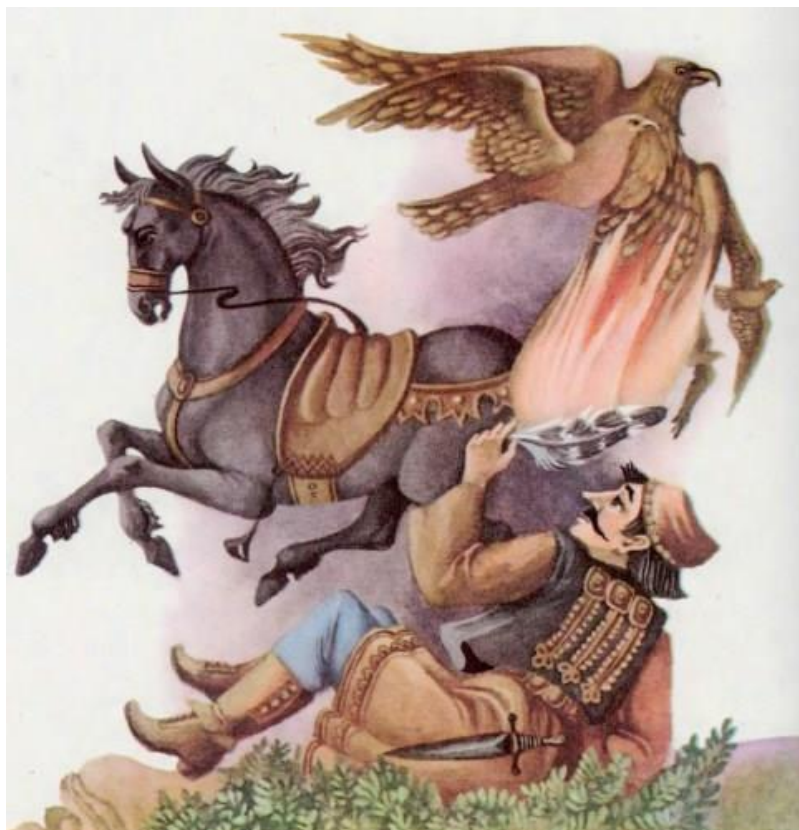
Царевич рушив був до дверей, та Сталева Голова знову став благати:

– Дай мені ще одну чашку води, і я тобі подарую за це ще одне життя.

Подумав царевич: «Два життя маю, а це вже буде третє – що може бути прекрасніше в світі?» Набрал води і дав йому. Коли той напився, царевич вийшов і почав замикати двері. Аж тут в'язень знову заговорив:

– Чоловіче добрий, повернися до мене. Коли ти вже два добрих діла вчинив, то вчини й третє, за це подарую тобі третє життя. Набери в чашку води і вилий мені на голову.

Як царевич почув це, повернувся назад, узяв чашку, набрав води і вилив йому на голову. Тільки вилив – поспадали кайдани з нього, Сталева Голова

розправив крила, шмигнув з комори, схопив царівну, дружину свого визволителя, й зник.

От тобі й на! Наробив царевич так наробив. Тут і цар повернувся з ловів. Хоч-не-хоч зять розповів йому все, як було. Цар засмутився дуже, став дорікати:

– Навіщо ж ти відчиняв ту дев'яту комору? Я ж тобі казав...

Та що замикати стайню, коли коней вкрали? Що говорити, коли найгірше вже сталося?

І цар замовк, а царевич похилив голову й каже:

– Не гнівайся на мене, царю. Я знайду Сталева Голову й поверну свою дружину.

– Ти ще не знаєш, хто такий Сталева Голова, – на те йому цар.

Скільки війська і грошей я змарнував, доки зловив його! Залишайся зі мною, будь мені за сина. Ми знайдемо тобі другу дівчину, одружишся...

– Ні, я мушу повернути свою дружину й розквитатися зі Сталевою Головою, – не відступався царевич.

Він осідлав коня, узяв грошей і подався у світ шукати Сталева Голову. Довго мандрував і приїхав до якогось містечка. Іде вулицею, роздивляється, коли це якась дівчина з балкона йому гукає:

– Гей, царевичу, злізь з коня й зайди на подвір'я!

Коли царевич увійшов на подвір'я, до нього підбігла та дівчина, що гукала з балкона, і він упізнав у ній свою найстаршу сестру. Обнялися, поцілувалися. А далі сестра й каже:

– Ходімо, брате, до мене.

Зайшли до неї, і тут брат почав розпитувати, хто її чоловік і де він.

– Мій чоловік, – відповіла сестра, – цар над вогняними зміями й сам вогняний змій. Його зараз нема вдома, але скоро прилетить. Я тебе заховаю добре, бо в н казав, що порубав би своїх шуряків, якби десь побачив. Спочатку я випитаю в нього, чи він тобі не заподіє нічого лихого; якщо ні – то розповім про тебе.

Сховала сестра свого брата і його коня, приготувала вечерю чоловікові та й чекає. Аж раптом усе подвір'я заблищало, засвітилося – вогняний змій, її чоловік, додому прилетів. І відразу до своєї дружини:

– Тут людським духом пахне. Скажи: хто є в нашому домі?

– Та що ти! Нікого немає, – дружина йому на те й притьмом запитала: – Ну, скажи, а якби справді хто з моїх братів приїхав, то що б ти з ними зробив?

– Найстаршому й середньому погано було б, – відповів зміїний цар. – А наймолодшому нічого б я не заподіяв.

– Ну, то знай,– дружина тоді каже,– до мене в гості приїхав мій наймолодший брат.

Коли цар почув про це, то сказав, щоб вона швидше привела свого брата до нього. Він зустрів шуряка з розпростертими руками, посадив за столом коло себе. Слово по слову, розговорилися обидва, царевич і розповів йому про своє лихо та про те, що він хоче розквитатися із Сталевою Головою.

Та що ти задумав! – аж сплеснув руками зміїний цар.– Позавчора Сталева Голова пролітав тут із твоєю дружиною, то я виставив проти нього сім тисяч вогняних зміїв – і він їх усіх побив. А ти хочеш сам побороти його? Та облиш. Я тобі дам грошей, скільки хочеш, і вертайся додому.

Але царевич стояв на своєму: він мусить знайти дружину. Коли зміїний цар побачив, що не відрадить його, то висмикнув перо в себе з крила, дав йому й мовив:

- Добре слухай, що я тобі скажу. Як знайдені Сталеву Голову і буде тобі дуже сутужно, то запали це перо і тоді я примчу з усією своєю потугою тобі на підмогу.

Царевич узяв перо й поїхав.

Отак мандруючи світом, він знову потрапив до якогось містечка. Іде вулицею, коли це якась дівчина гукає йому, щоб він спішився й зайшов на їхнє подвір'я. Царевич послухався її. Аж там його середня сестра зустріла. Зраділи дуже обоє, обнялися, розцілувалися. Сестра розпорядилася коня поставити в стайню, брата повела в покої. Питають одне одного. і що та як.

Розповів їй брат про своє життя, а далі її запитує:

– Хто твій чоловік, сестро?

– Цар соколинний.

– А де він?

– Тепер нема його вдома. Увечері прилетить. Але він чогось недолюблює вас, моїх братів, то краще я сховаю тебе.

Сховала вона брата. А невдовзі і цар соколинний прилетів – од сили його весь палац сколихнувся. Дружина поставила перед ним вечерю, але він насамперед запитав її:

– Хто в нашому домі? Тут людським духом пахне.

– Та нікого немає,– відповіла йому дружина, а потім, через якийсь час, запитала його: – Чи ти моїм братам заподіяв би щось погане, якби хто з них прийшов сюди?

– Найстаршому й середньому непереливки було б,–відказав соколинний цар,– а наймолодшому не зробив би нічого.

Тоді дружина призналася йому, що до неї в гості приїхав наймолодший брат. Соколинний цар звелів швидше покликати свого шуряка. Він зустрів його радо, запросив до себе за стіл. Після вечері цар став розпитувати шуряка, що привело його в їхні краї. А той розповів про своє лихо і про Сталеву Голову.

– Ти що, туряче! – аж жажнувся соколинний цар.– Того дня, коли він у тебе вкрав дружину, я перестрів його з п'ятьма тисячами соколів – і він їх усіх побив, ми не змогли подужати його. То хіба ти сам щось йому зробиш? Раджу тобі: вертайся додому. Ось бери собі скарби, які хочеш, і їдь назад.

Але царевич твердо вирішив таки знайти Сталеву Голову.

– Дякую тобі за все,– сказав він соколиному цареві,– та назад я не повернуся.

А сам собі подумав: «Чого б це мені боятися, коли маю в запасі ще три життя?»

Побачив соколинний цар, що не відмовить його, висмикнув одне перо в себе з крила, дав йому й каже:

– Візьми оце перо. Коли зітнешся із Сталевою Головою і потрапиш у безвихідь, запали його. Тоді я з усією своєю силою прийду тобі на допомогу.

Царевич узяв перо її поїхав шукати Сталеву Голову. Довго мандрував, аж звернув у одне містечко. Тут знову якась дівчина гукнула йому з балкона, щоб зайшов на їхнє подвір'я. Він так і зробив. Дивиться: аж то перед ним його сестра наймолодша. Зраділи обоє, впали одне одному в обійми, розцілувалися. Запросила сестра свого наймолодшого брата в покої. Зайшли вони, посідали. Врат питає її:

– За кого ти, сестро, заміж вийшла? Хто він, твій чоловік?

– Мій чоловік цар орлиний,– відповіла сестра.– Зараз його нема вдома, але боюся, щоб чого тобі поганого не заподіяв, коли повернеться. Краще сховайся.

Увечері прилетів орлиний цар і відразу до своєї дружини:

– Хто це з людей прийшов до пас, відповідай мені!

Вона стонула плечима:

– Нікого нема.

Сіли вечеряти, дружина й каже йому:

– Як би ти прийняв моїх братів, коли б хтось із них навідався до нас?

– Я б найстаршого й середнього не помилював,– відповів цар,– а наймолодшому навіть допоміг би в скрутті.

Тоді дружина призналася, що до неї в гості приїхав її наймолодший брат. Орлиний цар, тільки почув це, скоріше запросив його до себе. Привіталися вони, сіли вечеряти. За вечерю розговорилися, і царевич розповів йому, куди оце їде.

– Із Сталевою Головою хочеш битися? – здивувався орлиний цар.– Даремна справа. Краще залишайся в мене – живий будеш і ні в чому біди не знатимеш.

Але царевич не послухався його. Наступного дня, ще тільки розвиднилося, знову зібрався в дорогу. Коли орлиний цар побачив, що його не затримає, вирвав одне перо із свого крила, дав йому й каже:

– Якщо буде притуга, викреши вогонь і запали його. Я тоді примчу зі своїми орлами тобі на поміч.

Царевич узяв перо й поїхав далі шукати Сталеву Голову.

Довго ще він мандрував світом, не в одне містечко заїжджав і нарешті в якійсь печері знайшов свою дружину. Вона, побачивши його, зраділа дуже, а ще більше здивувалася, як він сюди потрапив. Чоловік розповів їй усе та й каже:

– Тікаймо звідси!

Дружина його зітхнула сумно й відповіла:

– Куди тікати? Сталева Голова все одно наздожене нас і тебе погубить, а мене забере назад. Тікай сам.

Але царевич не боявся смерті, бо ж у нього було три життя в запасі. І він таки намовив дружину тікати разом.

Тільки вони відїхали трохи, аж тут Сталева Голова гукає:

– Гей, царевичу, стій!

Та й забрав дружину від нього, а йому сказав:

– Цього разу тебе прощаю, адже я обіцяв тобі подарувати три життя. Тільки щоб ти мені більше в мою печеру не потикався.

Але погроза не злякала царевича. Він перечекав, коли Сталева Голова пішов кудись, і знову до дружини:

– Тікаймо!

Шкода їй чоловіка, але й залишатися тут не хочеться. Та недалеко вони втекли–наздогнав їх Сталева Голова, витяг стрілу й гукає:

– Царевичу, як тобі краще: чи щоб я тебе стрілою застрілив, чи щоб мечем порубав?

Побачив царевич, що не здолати йому Сталевої Голови, та й каже:

– Ти ж подарував мені ще два життя.

А Сталева Голова відповідає:

– Твоя правда. Тільки щоб ти мені більше не навертався сюди!

Сказавши це, він забрав дружину, а царевич залишився сам. Але наміру свого не зрікся. Наступного дня він знову підкрався до печери. Ледве вмовив дружину тікати. Та Сталева Голова наздогнав їх і закричав:

– Царевичу, тут тобі й кінець!

Царевич нагадав йому, що має ще одне подароване ним життя.

– Твоє щастя, – відповів Сталева Голова. – Але запам'ятай, що це востаннє я милую тебе.

Царевич побачив, що нічого не вдіє супроти такої сили, та й рушив уже додому. Але раптом згадав ті пера, що їх дали зяті. Не роздумував довго, скоріше вернувся назад. Припилънував, коли Сталева Голова кудись пішов, і в печеру, до своєї дружини.

Злякалася дружина, коли побачила його:

– Чи тобі життя обридло, що ти знову прийшов за мною?

Царевич розповів їй про те, що зяті йому допоможуть, якщо буде потреба. І дружина погодилася ще раз тікати з ним. Але Сталева Голова

одразу помітив їх і ще здалеку гукнув:

– Стій, царевичу, все одно не втечеш!

Тоді царевич мерщій дістав кресало і кремінь, вибив вогонь і запалив подаровані зятями пера. Та вони ще не встигли згоріти, як Сталева Голова наздогнав царевича й розрубав навпіл.

І тієї ж миті з'явилися зміїний цар зі своїми вогняними зміями, соколинний цар зі своїми соколами, орлиний цар зі своїми орлами. Зчепилися вони зі Сталевою Головою, тільки іскри від шабель бризкають та кров із ран цебенить. Але Сталева Голова схопив царівну й утік.

Царі ж зібралися коло мертвого шуряка, щоб оживити його. Запитали в трьох бистрокрилих зміїв, хто з них найшвидше принесе живої води.

– Я можу за півгодини, – каже один.

– Я можу за чверть години, – каже другий.

– А я – за дев'ять хвилин, – відповів третій.

– То мчи скоріше! – в один голос гукнули йому три царі.

Він розправив свої вогненні крила і, справді, за дев'ять хвилин приніс живу воду. Царі покропили нею шурякові рани, стулили до купи обидві половини, й вони зрослися. Царевич ожив і схопився на ноги.

– А тепер їдь додому і більше зі Сталевою Головою не змагайся, бо тоді лиха тобі не минути.

Але царевич сказав, що все одно спробує ще раз визволити свою дружину. Царі і с'як і так умовляли його відступитися від свого наміру, та царевич був непохитний. Тоді вони кажуть:

– Коли так, то спершу хай твоя дружина вивідає в Сталевої Голови, де його сила. І ми вже якось допоможемо тобі.

Царевич потай прийшов до своєї дружини й розповів їй про те, і що радили зяті. А коли Сталева Голова повернувся додому, вона й почала випитувати в нього:

– Скажи мені, в чому твоя сила?

– Моя сила – в оцій шаблі, – відповів їй Сталева Голова.

Жінка стала пестити шаблю.

– Та ні, – розсміявся Сталева Голова, – не в шаблі моя сила, а в оцій стрілі.

Тоді жінка почала стрілу гладити.

Сталевій Голові закралася підозра, чи це вона робить не з чиєїсь намови. Бо ж досі й дивитися на нього не хотіла, а це, бач, як його силу шанує. Він і каже їй:

– Хтось тебе добре під'юджує, щоб ти мене питала про мою силу. Часом не чоловік твій?

– Як може чоловік, – вона на те, – коли ти навпіл розрубав його.

Повірив їй Сталева Голова і таки признався.

– Моя сила, – каже, – не тут. Далеко звідси стоїть висока гора, а на тій горі живе лисиця, а в ній сидить птах. От у ньому й моя сила.

Наступного дня, коли Сталева Голова пішов кудись із дому, царевич знову прийшов до своєї дружини. Вона й розповіла йому все, а він тоді – трьом царям. Царі ж, ледве почули цю звістку, підняли всю свою силу й чимдуж до тої гори.

Коли примчали туди, випустили орлів на лисицю. А вона побігла до озера й перетворилася на шестикрилу дику качку. Соколи відігнали її від озера. Тоді вона шугнула в хмари. А там за нею погналися вогняні змії. Вона впала на землю й знову стала лисицею. Тут орли й схопили її.

З лисиці випурхнув птах. Та соколи завернули того птаха до вогняних зміїв, і ті спалили його. Як тільки птах згорів, Сталевої Голови не стало.

Царевич забрав свою дружину, й вони, щасливі, подалися удвох додому. А по дорозі побували в гостях у зміїною, соколиного та орлиного царів. Може, ще й тепер вони їздять одні до одних у гості, якщо не повмирали.

КОШЕНЯТКО І ПОЖЕЖНА МАШИНА

(Таніта Маре)

Одного літнього ранку Кошенятко побачило високо на гілці маленьке пташенятко. Воно захотіло познайомитись з ним і підбігло ближче до дерева.

– Пташенятко! Привіт! Я тут внизу! Подивись на мене!

Але гілка була занадто високо і пташка його не почула.

– Треба спробувати залізти на гілку, – подумало кошеня. – Цікаво, а що видно з такої висоти?

Міцно встромляючи кігті в кору дерева, воно полізло вгору.

– В мене не погано виходить. Який я вправний дереволаз, – саме до себе промовило Кошенятко.

Все вище, вище і вище піднімалося кошеня. Ось уже і потрібна гілка.

– Але ж де поділось пташенятко? – Воно озирнулось навколо. Нікого не було. – Напевно, вже полетіло.

– Який гарний краєвид! Ось, мій будинок! – показало воно лапкою. – А он ліс, де живуть мої друзі Зайчик, Вовчик і Лисичка.

– Цікаво, що це за червона будівля з великими червоними машинами? Запитаю у мами, як повернусь, – подумала Кошенятко.

Насолодившись чудовими краєвидами, маленький дослідник вирішив, що пора повертатись додому.

Крок, ще один крок, лапка сковзнула вниз.

– Ой, ой! – пискнуло маля, ледь втримавшись на гілці. – Виявляється злазити долу – важко.

– Може спробувати перестрибнути з гілки на гілку, як білка? А як не втримаюсь? Ні, краще не треба! – подумало кошеня.

– Як мені злізти з дерева? Зараз мені б крила не завадили. Цікаво, а як називався б кіт з крилами? Котоліт? Ні, може Крилокіт? – засміялось Кошенятко. – Придумав! Летюкіт!

Розважаючись з назвами крилатих котів, воно не помітило як під дерево прийшли гратись діти. Почувши їх веселий сміх, згадало, що так і не придумало, як злізти з дерева.

– Всім привіт! Ви могли б мені допомогти злізти? – занявало кошеня.

Тоненький писк почула дівчинка Мія. Вона подивилась навколо, але нікого не побачила.

– Я тут, зверху на гілці!

Дівчинка підняла очі ввєрх і побачила високо на дереві маленьке кошенятко.

– Як ти туди потрапило? Напевно, ти не можеш злізти. Зараз я тобі допоможу.

– Будь ласка, допоможи мені.

Діти порадившись між собою, вирішили викликати пожежно-рятувальну службу. Кошенятко зверху спостерігало за дітьми. Раптом воно почуло звук сирени. По дорозі їхала пожежна машина, на даху кабіни мерехтіли червоний і синій вогники. Коли машина зупинилась біля дерева, кошеня здогадалось, що вона приїхали його рятувати.

З машини вийшли пожежні. Діти підбігли до них і показали на гілку з кошеням.

На даху пожежної машини була драбина, яка могла подовжуватись в декілька разів. Діти з цікавістю спостерігали як драбина піднімається ввєрх. Досягнувши гілки з кошеням, вона зупинилась. Пожежний піднявся по ній і обережно зняв з гілки Кошенятко.

– Тримай!

Передав він його Мії. Вона ніжно пригорнула кошеня.

– Маленький, навіщо ти так високо заліз? Це ж небезпечно! Біжи до мами, а завтра приходь до нас гратися під дерево.

– Дякую. Прийду. Мені треба потренуватись, щоб стати вправним деревозлазом, – радісно промуркотіло Кошенятко.

Джерело: <https://kazka.in/fairytales/tanita-mare/koshenyatko-pozhezhna-mashyna.html>

ПРО ДУНДУЛЮКА, МИХАЙЛИКА Й КАЛИНКУ

(українська народна казка)

Жив на світі парубок, який називався Свербиногою. Був годний і здоровий. Брешу... Не зовсім і здоровий був – він мав один ганч: свербіли п'яти. Так дуже свербіли, що як посидить день-два дома, то вже його треба водою відливати – помирає бідолаха. А як пошвендяє десь трохи, даймо надто, на третє село, то гейби його медом нагодували. Ставав нараз веселий та гречний.

Легінь оженився, але тота сверблячка не дала йому пожити з жінкою більше місяця. Так нестерпно свербіли п'яти, що на стіни дряпався. Нарешті застріг коней і – дим та й нитка за ним.

Довго їхав Свербиногога. Нарешті прибудив до якоїсь пустелі, де не було ні лісу, ні поля, ні села – одні лише піски. Він скочив з воза і – гайда! Гейби поплив у порохах. А коні – перед ним. Раптом під копитами захлюпала вода. Глипнув – море. Най його шляг трафить! Помахав батоном і погнав коней убрід.

Але вода ставала глибшою і глибшою. Як дійшла до шиї, коні зупинилися – й ні кроку вперед. Свербиногога придивився – вони навіть вухами не кивають – сплять! І його теж почав ламати сон. Чоловік незчувся, як заснув. А коли прокинувся, то вимок, як конопля, і посинів, як курячий пуп. Хоче вийти на берег – вода не пускає.

«Мой, кепсько мені! – подумав чоловік.– Хоч реви до неба».

Раптом із води виринула золота карета, до якої були запряжені дванадцять чорних коней: їхав якийсь панисько.

– Що, полюбило тебе моє море? – спитав з карети.

– Щоб воно, кляте, звурдилося! – крикнув Свербиногога.

– Не кричи задурно, чоловіче. Як хочеш вийти з моря, то дай мені те, що найбільше любиш.

Свербиногога подумав про свою жінку й каже:

– Того не дістанеш, хоч би ти мене втопив!

– Тоді, може, даш через дванадцять років те, про що ще не знаєш.

– А то можу дати, – відповів Свербиногога.

– Присягай.

– Присягаю. А ти хто є?

– Я – Дундулюк, господар тридев'ятої землі, – сказав панисько і відразу щез, як камінь у воді.

Тоді вода спала, і Свербинога поїхав. Гнав коней, як скажений. Приїхав додому, обіймив свою жінку – глип, а її горботки тримається хлопчик.

– Що це за дитина?

– Це твій син, Михайлик, – відповіла жінка.

Свербинозі забігали мухариці поза шкірою. Згадав свою присягу, яку дав Дундулюкові, й тяжко засумував. Ади, чого захотілося дяблові з тридев'ятої землі! А жінка спитала:

– Чому ти такий зажурений?

– Ой жіночко добра! Колись прийде наш смертельний ворог, і ми залишимось самі, як зірниця і місяць на небі.

Михайлик ріс, бігав по діброві, беркицькався в зеленій траві і став файним легінем.

Одного дня, підвечір, на подвір'я вбігли дванадцять чорних коней, запряжених до діамантової карети. У ній сидів Дундулюк. Він підвівся, заклав пальці в рот, широкий, як ворота, і як свиснув! Божечку мій! Від того свисту листя з дерев пообпадало, дахи з хат позлітали.

– Чого, дурню, свищеш? – спитав Свербинога.

– Прийшов нагадати, аби ти завтра вирядив свого сина Михайлика у тридев'яте царство. А як не послухаєш, весь край заллю водою. Це мені на один пчих, закарбуй собі на носі.

І карета з Дундулюком щезла. Свербинога стояв, як закам'янілий. А потім сказав:

– Що ж робити – на небо не скочиш і в землю не закопаєшся. Приготуй, жінко, хлопцеві харчів на дорогу.

Хлопець поцілував клямку рідної хати, вклонився неньові та мамі та й поманджав у тридев'яту землю. Ішов лісами і горами, через сині ріки й широкі поля. Його пекло сонце, палили морози, вітри й дощі били по лиці. Та не зупинявся ні на хвильку й нікого не розпитував, бо хіба до пекла питають дорогу?

У торбині вже скінчився хліб, а дорозі не видно кінця. Став такий, що хоч свищи у смерековий лист: живіт запався, голод валить з ніг.

Та в одному лісі надібав хатину. Зайшов до тої хати. Глип – на печі кудлата ведмедиха з розпатланим ведмедятком в лапах. Хлопець налякався, та що вже робити?

– Добрий вечір, паніматко, у вашій хатині! – сказав чемно.

– Прошу ближче, легіню, – попросила його ведмедиха. – Сідай на лаву й розкажи, куди це ти манджаєш отакими дикими дорогами.

Михайлик розповів.

– Погано тобі буде там, легіню, бо в тридев'ятім царстві не дають лизати меду.

Ведмедиха принесла йому меду і горіхів. Михайлик їв, аж хата ходила, а ведмедиха ворожила:

– Будеш мати багато гризоти, але жоден волосок не впаде з твоєї голови. Цими лісами-хащами ще маєш іти сім тижнів і три дні. Вийдеш коло одного великого озера. Там, на березі, росте корчик калини – ти сховайся за нього й чекай. Прилетять двоє дівчат, скинуть крила й поскачуть у воду. Відтак прилетить ще одна, Калинка. Вона теж скине крила і, як піде у воду, ти візьми ті крила й заховай. Її сестри відлетять, а вона залишиться і гірко заплаче. Буде обіцяти багато речей. Як тобі сподобається те, що вона казатиме, то кинь їй сорочку. А як схоче, аби вернув крила, то скажи, най присягне, що буде тобі вірна все життя. Вона є дуже файна і дуже розумна. Далі сама скаже, що тобі робити.

Михайлик за все подякував і вирушив. Ішов сім тижнів і три дні й дістався до одного великого озера. На березі ріс корчик калини. Хлопець присів там і чекає.

Раптом у повітрі почувся шум крил – фох-фо-хо! То прилетіли дві дівчини. Скинули крила і – у воду. Не минуло багато часу, як знову – фох-фо-хо! На березі

сіла одна дівчина, але така красна, що очі сліпнули від неї.

Це була Калинка. Вона пірнула в озеро, а Михайлик вибрався зі сховища, узяв її убрання і крила й сів на них під калиною. Старші сестри скупалися й замахали крильми. Потім вийшла з води і Калинка. Глип – а від убрання і сліду не лишилося. Вона гірко заплакала і почала мазати:

– Як старий віддасть моє убрання, то буде мені за рідного тата; як чоловік середнього віку – стане моїм братом, а як то буде хлопець – віддамся за нього.

Михайлик обізвався з-за корча:

– На тобі убрання і будь моєю жінкою!

Калинка попросила:

– Віддай мені й крила.

А Михайлик каже:

– Не дам, доки ти не поклянешся, що будеш мені вірна все життя.

Дівчина відповіла:

– Клянуся, що я буду тобі вірною. Як є хоч крапелька неправди у моїх словах, то най скапаю, як віск.

Михайлик дав своїй жінці крила. Посідали на траву, і він розповів, куди йде й чому.

А вона сказала:

– Та я донька Дундулюка! Він украв мене від мого неня й мами разом із колискою.

– Ти – мій ворог?

– Ні, я – твоя жінка. Будеш іти до мене ще сім тижнів і три дні. Потім уздриш великий палац – там і живе Дундулюк з двома справжніми доньками... Звідти дев'ять-десять ліктів до моєї хатки.

Калинка полетіла. Михайлик теж пустився у дорогу. Йшов сім тижнів і три дні й побачив високий палац Дундулюка. Проїшов іще дев'ятдесят ліктів і побачив хатку своєї жінки.

Калинка сказала:

– Тепер іди до Дундулюка, стань по праву руку і слухай його розказ. Вигадає для тебе дуже тяжку роботу, та не кажи, що її не зробиш, бо тоді загинеш.

Михайлик пішов у палац.

– Меш мені служити? – спитав Дундулюк.

– Так, я люблю роботу.

– То слухай сюди. На півночі й на півдні видно дві гори. Візьми мотуззя, обв'яжи їх і перетягни – одну на схід, а другу на захід. Іди!

Хлопець узяв мотуззя і пішов до гори. Обмотав її з бідою і почав тягти. А як звечоріло, пішов до Калинки і розповів їй про свої муки.

– Я зараз прийду, – сказала Калинка.

Вийшла надвір, свиснула, і умлюка збіглася Дундулюкова бренджа, яка її любила.

– Чого тобі, Калинко?

– Запряжіться й перетягніть гору з півночі на схід, а ту, що на півдні, – на захід. Але так, аби ніхто не чув.

Бренджа котячим кроком побігла до гори і, як оком кліпнути, перетягла на схід. І з другою горою зробила так, як було наказано.

Уранці Михайлик сказав своєму панові:

– Я виконав твій розказ.

– О-о, ти є потний лєгінь! – похвалив Дундулюк.– Тепер маєш висадити східну гору на західну. Йди!

Михайлик цілий день ходив попід гору, підкладав плече, моцувався, але вона дивилася на нього, як на мухарицю. Увечері пішов до Калинки і поскаржився на свою бідну долю.

– Я зараз прийду,– мовила вона.

Вийшла надвір і тихенько свиснула. Дундулюкова бранджа знову збіглася довкола:

– Чого тобі, Калинко?

– Тепер висадіть східну гору на західну.

Коли розвиднялося, перед палацом виросла висока гора, що заслонила усе небо.

Михайлик став перед Дундулюком:

– Я виконав твій розказ.

Але пан розсердився:

– Ти, лайдаку, зробив так, аби в моїм палаці не було вдень світла? Ади, як темно через оту гору. Маєш зараз піти за межу тридев'ятого царства і украсти місяць. Покладеш його на гору, аби мені в палаці було видно. Як не вкрадеш – ліпше не вертайся.

Пішов Михайлик до своєї жінки і розповів, що зиче Дундулюк. А вона зітхнула:

– Не роби таке, бо люди вб'ють того, хто спробує лишити їх у темряві.

– А що маємо діяти?

– Треба тікати з цього царства.

Калинка взяла Михайлика за руку, і вийшли надвір. Але коли виходили, одна її сльоза упала в хаті, а друга – в сінях, третя – на порозі. Калинка перекинулася у горлицю й сказала:

– Обніми мене.

Він обняв її, і полетіли.

Вранці Дундулюк дивиться, а на горі місяця не видно. Він дуже розсердився.

Покликав доньок і сказав:

– Приведіть мені сюди жінку того хлопа!

Доньки пішли до хатки й постукали в шибку:

– Ей, ти, ніхтолице, ходи до тата на відповідь.

Сльоза, що впала в хаті, відказала:

– У мене болить голова, прийду завтра.

Доньки передали Дундулюкові ці слова.

– Най буде і завтра,– погодився він.

Другого дня доньки знову постукали у шибку:

– Ходи, ніхтолице, бо тато вже сердиті.

Сльоза, що впала в сінях, відізвалася:

– У мене болить нога, прийду завтра.

Доньки переказали Дундулюкові й це. Він погодився:

– Зачекаємо...

І третього дня Дундулюкові доньки постукали в шибку:

– Ходи вже, брехухо, тато не хочуть більше чекати тебе!

Сльоза, що впала на порозі, мовила:

– У мене болять руки. Не можу отворити...

Як дізнався про це Дундулюк, став лютий, як вогонь.

– Зв'яжіть її і приведіть сюди!

Четвертого дня доньки постукали у шибку, але їм ніхто не відповів.

Відчинили двері – у хаті нікого.

Доньки полетіли у палац:

– Ніхтолиця втекла зі своїм чоловіком!

Дундулюк на те кинувся вгору і полетів, як блискавка. А горлиця летіла з Михайликом попід саме небо. Раптом він сказав:

– Твоє пір'я вже мене пече.

Горлиця спустилася на землю і почала казати:

– Нам треба розлучитися. Мусиш бути невидимим доти, поки Дундулюк житиме на світі.

– Добре, Калинко.

І Михайло, вже невидимий, вирушив у дорогу, а його жінка стала перепілкою і сховалася в траву.

Та Дундулюк прилетів, витріщив очиська й накрив її долонею.

– Ти, я бачу, хитра, але твоя хитрість слаба переді мною. Чому ти не стала невидимою?

– Бо віддала ту силу Михайликові.

Дундулюк вернув її додому і там його доньки пантрували жінку вдень і вночі. Калинці набридло сидіти у хаті, почала збирати тріски на подвір'ї.

Дундулюкові доньки спитали її:

– Нащо тобі трісок?

– Хочу собі купіль зігріти.

– А ми б теж скупалися.

– Я вас покличу,– мовила Калинка.

Вона шпурнула ті тріски під припічок, а сама стала димом і вийшла через комин.

Доньки довго чекали, потім увійшли в хату. Тріски лежали під припічком, піч була студена, а баняк порожній. Вони побігли у палац.

– Тату, ніхтолиця знову щезла.

Дундулюк пустився здоганяти. Калинка, як почула, що він недалеко, перекинулася в зірку й попросила хмарку:

– Хмаринко-сестричко, накрий мене!

Хмарка її накрила. Але Дундулюк засапався і так дмухнув, що із хмарки пір'я полетіло. Тоді схопив зірку й спустився на землю.

– Кажи, чому тікаєш від мене?

– Я присягла Михайликові, що буду йому вірною.

– Тому лайдакові? Я його знищу!

– Не зможете. Ваше око не уздрить його.

– Тоді стань каменем навіки!

– Ні, лише на три тижні... А вам щоб серце трісло!

Дундулюк зблід і раптом упав. Більше не підводився.

Калинка стала каменем. Лежала так три тижні, гейби спала. Потім ожила й полетіла за своїм чоловіком.

А він уже був дома і чекав її. На все село зробили весілля. Я теж там був, про все почув та й вам розповів.

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/pro-dunduljuka-mihajlika-j-kalinku.html>

ЗОЛОТИЙ КЕЛИХ

(грузинська народна казка)

Жили в одній країні чоловік та жінка. Аж ось чоловікові треба на війну йти, а в жінки дитя має бути. Чоловік і каже:

– Народиться наша дитина сиротою.

То жінка й назвала свого сина Сиротою.

Вже йому ось і п'ятнадцять літ, а він усе ще не бачив, щоб мати усміхнулася

колись. Ото хлопець і каже:

– Мамо, чому ти ніколи не смієшся?

– Гай-гай, синку, не смішно мені.

Тоді син і каже:

– Годі тобі, нене, у злиднях жити, тепер уже я зароблятиму.

Усміхнулася мати:

– Тобою тільки я й живу, тепер і засміятися можна.

Пішов юнак щастя шукати. А в горах, недалечко, жило двоє братів-розбійників. І як зійшло сонце, юнак уже стояв на горбі.

– Чого тобі треба? – крикнули розбійники.

– Я до вас з миром іду, не з війною. Чи не треба вам кого в поміч?

– Треба. А що тобі платити?

– Мені п'ятнадцять років, то й платіть мені п'ятнадцять карбованців. Сім тепер, а вісім на кінець місяця.

Дали йому сім карбованців, поніс він їх матері й каже:

– Оце нате, а ще вісім на кінець місяця принесу.

І пішов назад до розбійників. Ті його нагодували, напоїли та й кажуть:

– Ходи-но та побачиш, що тобі робити треба.

А розбійники мали шістнадцятеро коней, і одного такого баского та буйного, що ну! Ще п'ятимісячним стригунцем узяли його на ланцюг, а й досі бояться з припону спустити, хоч п'ять літ уже минуло.

– Ось тобі казан, ось вогонь і вода. Напувай коня, того, що на прив'язі, та гляди, щоб не брикнув.

Загадали отак та й пішли розбій чинити. А Сирота зняв з вогню казан, підійшов до коня, одв'язав його, загнуздав, сів та й помчав за розбійниками. А як наздогнав, то вперіщив кожного нагайкою та й назад.

То один розбійник і каже:

– Це наш кінь.

А другий йому:

– Та чи ти здурів, хіба ж його хто осідлає?

Прийшли додому, дивляться, аж кінь дома.

Полягли спочивати. А вранці узяв один здобичник двох коней та й пішов, а його брат сховався дома.

Сирота й не бачить, бо його послали до джерела по воду. Вертається з водою – тих немає. Тоді Сирота пообідав, зняв з вогню казан, осідлав коня й помчав навздогін за розбійниками.

А того зарізяку, що був сховався, аж у мороз кинуло. «Тридцять років, – подумав, – розбійникую, а такого ще й не бачив. Це ж йому п'ятнадцять, а що ж буде, як виросте? »

Сирота гнався, гнався, аж бачить – розбійник їде з двома кіньми. Зметикував Сирота, що розбишаки ошукали його, та й думає: «Уб'ють вони мене, заріжуть».

А ті вже самі його бояться, не знають, що з ним чинити. Ото й кажуть:

– А принеси-но, Сиротино, холоднячку з джерела.

Пішов хлопець по воду, а зарізяки й радяться.

– Убиймо його, – каже старший.

– Ні, – радить менший, – хай буде нам отаманом.

Тоді прикликали Сироту й кажуть:

– Будь нам за старшого брата, а ми з тобою хоч у пекло.

Подумав Сирота, подякував та й погодився. Сіли пити-гуляти. Дають брати Сироті, як старшому, келиха, а він такий, що вином наллють – вино золотом стає, водою наллють – вона сріблом стане.

Цілу ніч бенкетували, а вранці поклав Сирота келиха в кишеню.

Минає місяць, от і каже Сирота братчикам:

– Дайте мені вісім карбованців, понесу матері.

А ті йому:

– Та ж усе й так твоє, і гроші, й майно. І мати твоя – наша мати.

Осідлав Сирота свого баского коня та й каже братам:

– Ждіть же мене за три дні на четвертий.

– З місця не зрушимо, – одказують ті.

А Сирота приїхав додому, влетів до хати:

– Ось тобі, мамо, гроші.

Пожив з нею три дні та й каже:

– Мені, мамо, завтра опівдні їхати треба.

Напечи хліба на дорогу.

Напекла мати хліба, сіли вони до вечері, а вдосвіта вивів Сирота коня з двору.

Їхав він, їхав, аж припекло сонце. Зупинився Сирота край води, пустив коня попастись, а сам дістав хліба, курку та й позирає на шлях – чи не їде хто, щоб разом перекусити. Коли бачить, їде дід-купець трьома возами.

– Ідіть, батьку, пообідаємо разом, – кличе Сирота та вина в келих наливає.

– За нашу зустріч, – каже, – та й випив, а тоді наливає дідові.

Ухопив купець келиха та й за пазуху.

– Моє! – кричить.

А тут, наче вродилися, пристав з дванадцятьма стражниками.

Дід як розмахується. Не стерпів Сирота, вдарив його. Купець у крик, а пристав і каже:

– Нащо ти б'єш старого?

Купець ще дужче:

– Одного келиха маю, та й того відняти хочуть.

А Сирота:

– Та це ж мій келих. У мене ще є такі.

Забрали стражники келиха, ще й наказали привести двох поручителів. Як принесе Сирота за три місяці ще два таких келихи – купця повісять за брехню, а ні – то поручителів.

Підписався Сирота, підписався й купець.

Приїхав Сирота на вечір до братів, підбігають ті до нього, а він сумний-сумний.

– Чого ти журишся? – питають його.

– Повечеряймо, а тоді скажу.

Повечеряли, розповів їм Сирота все, як було, й каже:

– Мусите їхати поручителями.

– Не журися,– кажуть,– їдь, шукай келиха. Все буде добре.

Поїхав Сирота. Їхав, їхав, аж трапилося йому село. А в селі сидить стара вдова та пряде.

– Матінко,– каже Сирота,– заради всіх матерів благаю тебе, дай мені спочити. Я стомився й засну коло тебе.

Дозволила та, Сирота ліг і заснув. Коли чує, плаче вдова та тужить. Прокинувся Сирота – сонце вже високо. Він і питає:

– Чому ти плачеш? Може, я тобі заважаю, то зоставайся здорова.

– Ні, синку, он у тому храмі, в золотій домовині лежить мертвий царенко.

Щоночі посилають кого-небудь стерегти домовину, і ще ніхто звідти живий не вертав. Сьогодні черга мого сина-одинака, то як мені не плакати, коли я вже його не побачу.

– Не плач,– каже Сирота,– піду я за нього.

Пішов Сирота увечері до церкви. Зайшов усередину, підняв домовину, поставив її аж угорі під банею, а сам сів унизу.

Коли це потухли свічки, заснуло село, й залітає до церкви голуб.

– Яка воля сьогодні, й сторожа немає, – промовив і перекинувся дівчиною, та такою, що аж усе засяло довкола.

Дісталася дівчина до царенка, взяла одного канчука й ударила – ожив юнак. Минула ніч, а вранці вдарила вона його другим канчуком і став юнак мертвий. Вискочив Сирота й ухопив ту дівчину. Вона вгору, й він за нею, держить, не пускає. Злякалася дівчина. «Загинула я»,– думає. Покидала канчуки, а сама полетіла.

Зрадів Сирота, узяв канчуки. Вийшов із церкви, аж мокрий увесь. Зустріла його стара вдова, ноги кидається цілувати, а Сирота їй:

– Давай, матінко, обідати. Та піди скажи цареві, що я можу сина йому оживити.

Пішла та, а цар як почув, на місці не може встояти, так зрадів.

– Хоч і царство все забери,– каже Сироті, – тільки оживи мені сина.

Прийшли до церкви.

Ударив Сирота царенка канчуком – той і ожив. Ведуть його в палати, усі радіють-радіють. А що вже Сироту обіймають, дужче ніж царенка, одно питають:

– Як тобі дякувати?

А Сирота показав келиха й каже:

– Коли є у вас такий, то дайте.

– Ні, – відповідають йому, – немає такого.

– Ну що ж, як нема, то й нема, – сказав Сирота й пішов.

Ішов, ішов та й забрів іще до якогось царства. Дивиться, аж люди там голісінькі ходять.

– Та де ж це чувано?! – дивується Сирота, а цар тієї країни й одказує:

– Бачиш, по той бік моря царство є? Там одежа лежить, гниє, нікуди діти, а в нас хліб пріє.

– Так чому б вам не помінятися?

– Мінялися, та довести ніяк, – усе в морі тоне.

– Я привезу, – мовить Сирота.

Навантажили кораблі, попливли.

Стоїть Сирота, море споглядає. Аж бачить – виринула з води рука, а на ній обруч золотий. Ударив він по руці, й виплила дівчина, та така, що все осяяла. Схопив її Сирота, не пускає. А вона смик – і вирвалася, тільки й лишила, що обруча золотого.

Перепливли кораблі море й вертають з одежею.

Пораділи усі та й питають:

– Що тобі, юначе, дати?

А той:

– Може, у вас є отакий келих?

– Ні, такого немає.

– Ну, що ж, – каже Сирота, – така вже моя доля.

Та й пішов далі. Усе царство перейшов, бачить – дорога й верби пообіч неї. А на одній вербі дівчина за коси підвішена. І така ж красуня, на ногах золоті черевички. Кличе вона юнака:

– Порятуй мене, зними з верби, буду тобі дружиною.

– А як же тебе зняти?

– Підійди, а я стану тобі на плечі.

Він і підійшов, а дівчина як ударить його ногами, так і ввігнала в землю. Багатьох хлопців отак зі світу згубила. Але вирвався Сирота з землі, ухопився за неї. Дівчина полетіла, а один черевичок у Сироти лишився.

Помандрував він далі. Іде й іде, аж бачить – сад, а в ньому хата, й бабуся на призьбі сидить.

– Що ти робиш тут, бабусю? – питає Сирота.

– Чи бачиш, синку, – одказує йому та, – отой палац? Там живуть три сестри, я їм служу. Є у мене й хатина, й родина, а тільки викрали вони мене, щоб я тут поневірялась.

– А чи не можна подивитись на тих сестер, але так, щоб вони мене не побачили? – питає Сирота.

– Чому ж ні, – одказує бабуся. – Ходи покажу.

Та й повела його до високого замку.

А там стіл уже стоїть і вечеря подана – наїдків, яких хочеш. Сховала бабуся Сироту під столом, а сама пішла,

Аж заходять сестри та й кажуть:

– Давайте вечеряти.

Сіли до столу, старша налила келиха й каже:

– Що ж, скажу слово. Покохала я колись царенка, та розгнівили мене батьки його. Взяла я його й убила. Щоночі беру й оживляю, а перед світом убиваю. А це десь узявся юнак один і подужав мене. Молодий він ще, а вже як виросте, таким лицарем буде, що на сім царств піде. Випиймо за нього!

– А я, – промовила друга сестра, одне царство голодом морила, а друге холодом. Але подужав і мене один юнак, навіть обруч із руки зняв. Що ж, славний лицар, хай гараздує.

– Тож і не дивно, – вигукнула третя, – що він і в мене з ноги черевичка зняв. Хай лишиться йому на щастя, випиймо за ного здоров'я.

Вийшов тоді Сирота й каже:

– Що ж. налейте й мені, дівчата, хочу подякувати вам.

– Чого ж ти сюди прийшов? – питають його сестри.

Дивиться Сирота, а на столі такі келихи, які він шукав.

Келихи отакі шукаю.

Загадують старші сестри найменшій:

– Піди принеси йому хоч би й сорок.

Узяв Сирота ті келихи та й несе додому.

Заїхав до того царя, що одежі його людям дістав, та й каже:

– Оце тобі келих від мене.

Потім поїхав до того царя, що сина йому оживив.

– Ось,– каже,– й вам два келихи.

А сам задумався. Згадує, коли це він з дому поїхав, та скільки днів лишилося, щоб устигнути своїх побратимів визволити. Бачить, аж у нього тільки чотири дні лишилося, а додому хіба за дев'ять приб'ється. Сидить та й журиться, а цар, якому він сина оживив, і питає:

– Чого ти сумний?

– Як же,– каже,– мені не сумувати, коли двоє побратимів за мене гинуть, а я їх не можу вирятувати, бо дев'ять днів треба на дорогу.

– Не журися,– каже цар,– за дев'ять годин дома будеш, а поки що пий-гуляй.

Кличе цар Жар-птицю й каже, куди везти Сироту.

– За три години домчу його,– каже, – лише дайте мені смак наїстися.

Дали їй дев'ять буйволів, з'їла вона й каже Сироті:

– Прив'яжися до мене вірвовкою міцно-преміцно. Бо тільки я свисну, то такий буревій зчиниться, аж гілля з буків сипатиметься.

Прив'язався Сирота. Полетіла Жар-птиця.

А Сиротининих побратимів уже й піп сповідає та причащає; вже й очі зав'язали, ось-ось скарати мають.

Налетіла Жар-птиця на попа та як ударить крилом, аж перевернувся бідолаха.

Побачили побратими Сироту, пораділи, а суддя наказав купця скарати, а все його добро братам віддати.

Та Сирота встав і каже:

– Не треба нам цього добра, роздайте вдовам та сиротам.

Такий банкет був потому, і я там пив. А додому прийшов, наче й не був ніде.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/zolotij-kelih-gruzinska-kazka.html>

ПРИГОДИ БІЛОГО КОТА

(Наталія Олійник)

На краю мальовничого села, в чепурній хатинці жила маленька дівчинка на ім'я Кіра. Вона дуже любила гуляти на лісовій галявині невеличкого лісочка, який знаходився поруч із селом. На свої прогулянки вона завжди брала улюблені ляльки та великого білого кота. Кіт був пухнастий, увесь білий, лише на спині ближче до хвоста, три чорні круглі плями. Звали кота Кузя, він завжди ходив за Кірою, ніби прив'язаний, куди йде Кіра туди і Кузя. Кузю дівчинка знайшла в бур'яні, мабуть його там хтось покинув, він сидів там самотній та беззахисний і весь

час нявчав. Кіра принесла його додому, нагодувала молочком, кіт вдоволено мурчав и ластився до дівчинки. З тих пір і почалася їхня дружба.

Ось і цього дня Кіра зі своїми ляльками та котом збиралися піти на галявину погратися, але раптом налетіла хмара та почався дощик. Кіра засумувала, що прогулянки не буде, та раптом згадала що її запрошувала в гості подруга.

– Ти залишайся вдома, а я піду до Маші пограюся, – сказала Кіра коту, – пограємося в другій раз, там після дощику буде багато яскравих квітів, то ми назбираємо букет для мами, вона ж дуже любить лісові квіти.

Кіт уважно вислухав дівчинку і поважно попрямував до її кімнати, там він вмовстився на Кіриному ліжку та зробив вигляд ніби заснув. Кіра взяла олівці та розмальовки і побігла до подруги.

Кузя полежав трохи, потім сів на вікно, дощ вже закінчився, яскраво світило сонце. «Може мені самому піти в лісок, назбирати квітів, зробити приємне для Кіри» – замислено подував кіт, «а що, поки вона грається я швидко впораюся». Він скочив з вікна і попрямував до лісочка.

В лісі після дощу трава була мокра, Кузя намочив своє хутро, заліз на пеньок та почав вилизувати мокру шорстку, але раптом щось відволікло його увагу від важної справи. «Що це таке?» подумав кіт. Тут з-за дерева визирнув маленький

песик та почав нюхати повітря. «Ще цього мені бракувало» – Кузя відвернувся в другій бік, але цуценя підійшло зовсім близько та спробувало познайомитися, кіт зробив вигляд ніби не бачить його.

– Привіт! – сказав цуцик, – ти хто?

– Я Кузя, кіт!

– А що ти тут поробляєш?

– Я прийшов назбирати квітів для своєї господині, – все так же не обертаючись відповів Кузя.

– А в мене немає господині, – сумно промовив цуцик.

– Як же ти тут опинився? – спитав Кузя, – адже ти ще зовсім маленький.

– Мене принесли сюди діти, вони гралися тут, і я з ними грався, а потім вони пішли додому, а мене забули, я чекав, що вони повернуться, раптом пішов дощ, я сховався під ялинку, а потім побачив тебе і зрадів. Може ти мені допоможеш? – з надією спитав цуцик.

– Що ж мені з тобою робити? – думав Кузя, – а ім'я в тебе є?

– Діти звали мене Дружок.

– А що мені подобається, відповів Кузя, – ну добре пішли додому, може моя дівчинка залишить тебе в себе.

Кузя із новим другом вирушили додому, але чомусь пішли не в той бік, вийшли вони зовсім в незнайомому місці.

– Куди ж ми потрапили? – злякався Кузя, – це зовсім не те місце де я живу.

– А що ж тепер робити? – Дружок подивився на kota з надією в очах.

– Будемо шукати дорогу додому.

Довго блукали вони по лісі, та ніяк не могли знайти шлях, аж раптом побачили вони маленьку істоту з крильцями і маленьким ліхтариком.

– Ей, ти хто? – спитав Кузя принюючись

– Я лісовий ельф, – відповіла істота, – а що ви тут блукаєте?

– Ми хотіли повернутися додому, але мабуть пішли не туди, та й заблукали, вже вечоріє, а ми так і не знайшли шлях.

– Я вам допоможу, – відповів ельф, я виведу вас на стежку, але ви нікому не розповідайте що бачили мене, пообіцяйте!

– Обіцяємо! – дружно сказали Кузя і Дружок.

Ельф світив попереду ліхтариком, Кузя і Дружок шли за ним, невдовзі вийшли на стежку.

– Ти диви, – здивувався кіт, – ми ж тут були! Як же ми не побачили цієї стежки?

– Це з вами лісовик грався, – сказав ельф, – він водив вас по лісі, ви ходили по колу.

– Оце так! А навіщо він нас так водив?

– Він хотів з вами погратися! Але добре що ви зустріли мене, ходили б ви тут усю ніч! – пояснив ельф.

Друзі подякували ельфу за допомогу і побігли вже знайомою стежкою до дому. Там їх зустріла Кіра, вона дуже хвилювалася за свого улюбленця, бо коли вона повернулася від подруги, його не було вдома. Кіра шукала його скрізь, кликала, навіть хотіла розплакатися, бо думала що він пропав, аж тут побачила, як кіт біжить по стежки до неї.

– Хто це тут із тобою? – спитала Кіра.

Дружок сів, махаючи хвостиком і дивлячись їй в очі. Кіра погладила його по голові.

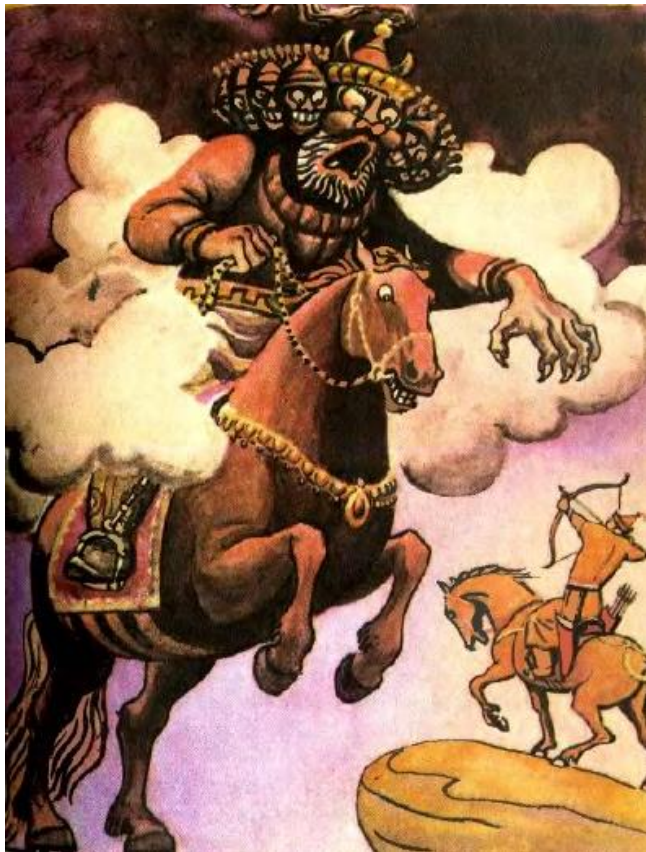
– Ну що ж підемо до хати, буду вас годувати!

Друзі подивилися один на одного і радісно пішли за своєю господинею.

Джерело: <https://kazka.in/fairytales/tanita-mare/koshenyatko-pozhezhna-mashyna.html>

ГАР'ЮЛАЙ-МЕРГЕН ТА ЙОГО ВІДВАЖНА СЕСТРА АГУ-НОГОН-АБАХА

(бурятська народна казка)

Жили колись брат і сестра. Брата звали Гар'юлай-мерген, а сестру – Агу-ногон-абаха. Жили вони у мирі й злагоді. У добрі й достатку. Був у них високий, аж до неба, чотирикутний палац. На зелених луках паслися великі отари овець і табуни коней.

Якось Гар'юлай-мерген каже сестрі:

– Набридло мені дома сидіти! Набридло їсти яловичину й баранину, хочу покуштувати м'яса диких звірів. Поїду на полювання!

– Їдь, брате, – відповідає Агу-ногон-абаха.

Засурмив Гар'юлай-мерген в ріг, почав кликати свого рудого коника.

Почув кінь голос хазяїна, прибіг, став коло срібної конов'язі і заіржав сріблясто-дзвінким голосом.

Гар'юлай-мерген вийшов із палацу, загнуждав рудого коника срібною уздечкою і прив'язав його червоним шовковим поводом до срібної конов'язі. Потім приніс шовковий пітник, срібне сідло, осідлав коня і став готуватися в дорогу, надів на себе сагайдак із чистого срібла, узяв лук і стріли та й каже сестрі: «Я вирушаю в дорогу, сестро!» Агу-ногон-абаха поставила на стіл смачні наїдки й напої і почала пригощати брата.

Гар'юлай-мерген наївся досхочу, попрощався з сестрою, скочив на рудого коника і поїхав на полювання в гори.

Два дні Гар'юлай-мерген блукав у горах, але не вполював жодного звіра. А на третій день він зустрівся з семиголовим ненажерливим мангатхаєм.

– Глянь, хто це позаду тебе? – спитав мангатхай, – Твоя душа чи душа твого коня?

Озирнувся Гар'юлай-мерген, а мангатхай підскочив до юнака і проковтнув його. Виплюнув одяг, сагайдак зі стрілами, лук і пішов. Тоді коник Гар'юлай-

мерген а схопив одяг свого хазяїна, сагайдак, лук та й навскач. Кинувся мангатхай наздоганяти коника, та не догнав.

Прибіг коник до палацу і заіржав сріблясто-дзвінким голосом.

Почула Агу-ногон-абаха голос коня, вибігла до нього і розпитує, що сталося з братом. Рудий кінь розповів їй усе.

Агу-ногон-абаха повернулася в палац і довго плакала, а потім переодяглася в братову одягу, оперезалася його ременем, приторочила сагайдак зі стрілами, узяла лук, сіла на рудого коника і поскакала в гори шукати мангатхая.

А мангатхай все ще скавав на коні в горах і полював на звірів.

Зустріла його Агу-ногон-абаха і вигукнула:

– Гей, хто це позад тебе, подивись! Твоя душа чи душа твого коня?

Мангатхай озирнувся. Агу-ногон-абаха швидко натягла лук і пустила стрілу. Мангатхай завив страшним голосом, впав з коня неживий. Кінь його хотів утекти, але Агу-ногон-абаха схопила його за вуздечку.

Тоді рудий коник каже їй:

– Розріж великий палець правої руки мангатхая – там ти знайдеш кістки твого брата!

Агу-ногон-абаха дала своєму коневі поводи кудлатого коня мангатхая і сказала:

– Міцніше тримай їх зубами, – а сама розрізала великий палець на правій руці мангатхая і знайшла кістки свого брата Гар'юлай-мергена.

Агу-ногон-абаха загорнула їх в чорну шовкову хустку. Потім вона вбила кудлатого коня і спалила його разом з мангатхаєм на вогнищі, а попіл розвіяла на всі сторони, щоб люди більше не знали від них лиха.

Приїхала Агу-ногон-абаха додому, поклала братові кістки на стіл і поскакала на коні до трьох джерел. Набрала вона у глек води, в десяти тайгах нарвала вересу, в шістдесяти тайгах набрала смерекової кори. Верес і смерекову кору вона поклала у воду з трьох джерел і цією водою обмила кістки брата і загорнула їх у шовк.

Підїхала Агу-ногон-абаха до гори Ангай, принесла їй в жертву кобилицю і почала благати:

– Розкрийся, горо Ангай, приймай кістки мого брата Гар'юлай-мергена!

Гора Ангай розкрилась і прийняла жертву. Повернулася Агу-ногон-абаха додому, відпустила рудого коника і почала оплакувати Гар'юлай-мергена. «Залишилася я сама! Втратила єдиного брата, хто ж тепер буде моїм радником і заступником?»

Довго плакала Агу-ногон-абаха. Нарешті вона вирішила вирушити в дорогу. Чула вона, що є у **Есеге-малана** три дочки, які можуть оживляти мертвих.

І Агу-ногон-абаха пішла на таку хитрість.

«Не спустяться на землю дочки Есеге-малана, якщо проситиму їх. Краще приїду до них як жених і висватаю їх, а вони поїдуть зі мною і оживлять мого брата Гар'юлай-мергена. А розгніваються вони на мене за обман – нехай роблять зі мною що хочуть, аби тільки ожив мій брат Гар'юлай-мерген!»

Агу-ногон-абаха вийшла з палацу і засурмила в ріг. Прибіг рудий коник і зупинився біля срібної конов'язі.

Агу-ногон-абаха пішла в палац, одяглася в найошатніший одяг свого брата, а поверх надягла на себе чорний залізний обладунок, оперезалася ременем зі срібним сагайдаком, взяла лук, стріли, срібну люльку, кисет з тютюном – і стала схожа на Гар'юлай-мергена. Ніхто б не подумав, що це дівчина, а не юнак.

Вийшла Агу-ногон-абаха із палацу, скочила на рудого коника і поїхала. І стало серце її мов кремінь – ніщо їй тепер не страшне.

Їде вона, їде, аж бачить: сидить при дорозі жінка, варить чай і переливає його з одного казана в інший.

Рудий коник каже Агу-ногон-абасі:

– Жінка ця пригощатиме тебе чаєм, але ти не пий; у неї погане на думці: хоче отруїти тебе!

Під'їхали вони до жінки, а вона таки справді почала пригощати Агу-ногон-абаху чаєм:

– Ти,– каже,– їдеш у далеку, невідому країну. Там терпітимеш голод і спрагу. Випий чашечку чаю!

Агу-ногон-абаха взяла чашку, але не пила чаю, а виплеснула його на жінку, і жінка та одразу ж упала мертва.

Поїхала дівчина далі, аж бачить – ведмедисько розворушує мурашник.

Кінь і каже їй:

– Невже ми обминатимемо цього ведмедя? Краще візьми його за вуха і відкинь убік!

Агу-ногон-абаха так і зробила. Схопила ведмедя за вуха і відкинула його вбік. Ведмідь заревів і спустив дух.

Їдуть вони далі, аж раптом чують – хтось женеться за ними. Агу-ногон-абаха озирнулася, бачить, що наздоганяє їх мурашиний хан. Вона зупинила коня і чекає.

Мурашиний хан наздогнав її та й каже:

– Ти переміг мого найлютішого ворога. Він їв моїх мурашок і нищив мурашники. Як спіткає тебе якесь лихо чи буде яка пригода в дорозі – гукай мене, я тобі допоможу!

Сказав це мурашиний хан і вирушив назад у свої володіння, а Агу-ногон-абаха поїхала далі.

Незабаром підїхала вона до високої гори, аж до неба гора. Біля підніжжя її лежало багато людських та кінських кісток. Агу-ногон-абаха злізла з коня, глянула на кістки, бачить: вони довші і товщі, ніж кістки у звичайних людей і коней. Тоді вона гірко заплакала і сказала:

– Тут гинули люди, які були більші і дужчі за мене. Доведеться, мабуть, і мені загинути біля цієї гори і залишити свої кістки...

Рудий коник каже їй:

– Не сумуй! Ось я скочу на вершину цієї гори. Ти лише утримайся і не впади!

І рудий коник поскакав на гору. Скакав він три дні і три ночі, аж поки опинився на самісінькій вершині.

Тут вони знайшли джерело з живою водою. Агу-ногон-абаха злізла з коня, напилася живої води і стала утричі дужча і вродливіша. Напоїла вона коня, і він зробився утричі дужчий і прудкіший.

Потім Агу-ногон-абаха зачерпнула живої води і плеснула її до підніжжя гори, де лежали кістки. Люди і коні враз ожили. Заходилися вони дякувати Агу-ногон-абасі і з радісним гомоном поїхали додому.

Агу-ногон-абаха набрала живої води і поскакала далі.

На дорозі вона побачила трьох спраглих від голоду і втоми юнаків. Вона покропила їх живою водою, і юнаки одразу стали дужими і бадьорими.

Дякують Агу-ногон-абасі та й кажуть:

– Ми – батори-невидимки. Коли хочемо, ніхто нас не побачить. Як тобі треба буде наша допомога, гукни нас, трьох дужих баторів, ми допоможемо тобі!

Агу-ногон-абаха попрощалася з баторами-невидимками і поїхала далі.

Їде вона, коли бачить – на дорозі вмирає жовтий собака.

Дівчина питає:

– Чому ти вмираєш?

А собака відповів їй:

– Коли я йшов сюди, при дорозі сиділа жінка і варила чай. Вона переливала його з одного казана в інший. Жінка покликкала мене, дала мені випити чаю, і я отруївся.

Агу-ногон-абаха покропила собаку живою водою, він враз ожив, радісно замахав хвостом:

Як тобі треба буде моя допомога, – каже собака, – крикни: «Гунір-шаранохой!» Я одразу ж прибіжу і допоможу тобі. Я можу бути невидимкою, і ніхто, крім тебе, не знатиме, що я допомагаю тобі!

Поїхала Агу-ногон-абаха далі і після довгої і стомливої дороги приїхала нарешті до високого палацу Есеге-малана.

Вона прив'язала коня червоним шовковим повідом до срібної конов'язі, біля якої стояли вже два коня, і ввійшла в палац.

Агу-ногон-абаха привіталася до Есеге-малана і каже: «Я приїхав сватати твоїх дочок!»

У Есеге-малана тим часом вже були два юнаки. Вони теж приїхали сватати його дочок.

Есеге-малана запитав Агу-ногон-абаха:

– Як тебе звати і з якої ти країни?

Вона відповіла: «Я приїхав з північної сторони, а звати мене Гар'юлай-мергеном».

Есеге-малан пригостив усіх трьох женихів, і вони залишилися у нього ночувати, чекаючи, кого з них хазяїн обере собі зятем. Вранці Есеге-малан сказав женихам: «Я хочу побачити, хто з вас дужчий. За

найдужчого я і віддам своїх дочок».

Женихи вийшли на вулицю і почали боротися.

Злякалася Агу-ногон-абаха: не знала вона, як борються батори, боялася, що під час боротьби ще довідаються, що вона жінка.

А рудий коник каже їй:

– Поклич на допомогу одного з трьох баторів-невидимок!

Так вона і зробила. Не встигла покликати – як ураз невидимо з'явився молодий батор і допоміг їй перемогти в боротьбі її супротивників.

Тоді Есеге-малан сказав:

– Ось за кого я віддам моїх дочок! З-поміж женихів він найдужчий!

Але передусім він захотів порадитися з шаманкою, дізнатися, чи доброму жениху віддає він дочок.

Шаманка поворожила і каже йому:

– І вродливий і дужий цей жених, але не юнак, а дівчина!

Ось за кого хочеш віддати своїх дочок!

Здивувався Есеге-малан і вирішив ще раз випробувати Агу-ногон-абаху. Наказав він женихам стріляти в ціль.

Тоді Агу-ногон-абаху покликкала на допомогу другого батора-невидимку, і він допоміг їй. А два інших женихи промахнулися і не влучили в ціль.

Після цього Есеге-малан вирішив подивитися, хто з женихів кращий вершник.

«Якщо це дівчина, а не юнак, – поміркував він, – її кінь прийде останній».

Агу-ногон-абаху пішла до свого рудого коника й каже:

– Що мені тепер робити?

А кінь відповів:

– Покличу жовтого собаку-невидимку Гунір-шара-нохой. Він мені невидимо допоможе! Затримає інших коней!

Собака Гунір-шара-нохой в ту ж мить з'явився на поклик.

Він крутився під ногами у коней інших женихів і цим допоміг рудому конику перегнати їх.

Тоді Есеге-малан сказав:

– Даремно каже наша стара шаманка, що Гар'юлай-мерген не юнак. Невже жінка здатна так скакати на коні?

Але шаманка поворожила і знов каже:

– Це не юнак, а дівчина! Тоді Есеге-малан вигадав ще одну перевірку.

– Є у мене три комори, у кожній сидить ведмідь. Замкнемо всіх трьох женихів в ці комори. Якщо Гар'юлай-мерген дівчина, вона не впорається з ведмедем, і ведмідь здолає її, задушить.

Замкнули всіх трьох женихів в комори з ведмедями і чекають: що буде?

Тоді Агу-ногон-абаху покликкала на допомогу третього батора-невидимку. Він одразу ж з'явився, підняв стіну комори і підсунув під неї ведмедя, та й ведмедя не стало.

Вранці Агу-ногон-абаху вийшла з комори жива і здорова, а двох інших женихів знайшли мертвими.

Старша дочка Есеге-малана плюнула на женихів і переступила через них. Середульша дочка Есеге-малана теж плюнула і переступила. Менша теж плюнула і переступила – і обидва женихи ожили.

А шаманка своє торочить:

– Есеге-малан хоче віддати своїх дочок за дівчину! За дівчину хоче віддати!

Тоді Есеге-малан вигадав ще одне випробування. Він дав женихам по глеку, в яких було змішане червоне і біле просо, і сказав:

– Переберіть до ранку просо, щоб в одній купці було біле, а в другій червоне.

– Як мені бути? – питає Агу-ногон-абаха свого коня.

Рудий коник каже:

– Поклич на допомогу мурашиного хана, і він допоможе тобі!

Вислухала Агу-ногон-абаха пораду коня, пішла до палацу і сіла поряд з женихами. Есеге-малан наказав принести три глеки з просом і поставити перед ними.

Агу-ногон-абаха нечутно покликкала на допомогу мурашиного хана:

– Прийди, мурашиний хане, і допоможи мені!

Він одразу ж з'явився, а з ним і його піддані – сила-силенна мурах. Вони невидимо перебрали просо на дві купки: в одну – біле, в другу – червоне. А два інших женихи не змогли перебрати просо і поїхали додому ні з чим.

– Чи підете ви заміж за славного Гар'юлай-мергена? – спитав Есеге-малан у дочок.

Дочки погодилися. Тоді батько каже їм:

– Візьміть з собою половину мого майна.

Але дочки відповіли:

– Нам не треба твого майна, дай нам лише один срібний ківшик, з його допомогою ми дістанемо будь-які страви і напої!

Справили весілля. Довго і багато бенкетували – тільки на дев'ятий день роз'їхалися гості. Почала і Агу-ногон-абаха збиратися додому.

– Я давно виїхав з дому, – каже вона Есеге-малану, – не знаю, що там діється, чи не украв хто мою худобу. Хто любить батьківщину, той не покине її, хто любить свій дім, той не забуде про рідних.

Есеге-малан погодився і відпустив Агу-ногон-абаху додому і цілих три дні їхав, проводжаючи своїх дочок, потім розпрощався з ними і повернувся додому.

Їде Агу-ногон-абаха до своєї сторони з трьома дочками Есеге-малана. Вдень вони їдуть, а ввечері зупиняються на ночівлю. Дочки Есеге-малана з допомогою срібного ковша готують смачні страви. Поїдять вони, побалакають – і всі лягають спати.

На одному привалі дочки Есеге-малана почали розмовляти між собою:

– Перевірмо Гар'юлай-мергена ще раз! Покладімо йому на груди жарину; коли це дівчина – вона скрикне від болю; а коли юнак – він мовчки скине жарину і знову засне.

Так вони і зробили – поклали жарину на груди Агу-ногон-абасі. Але вона мовчки скинула жарину і знову заснула.

Тоді дочки Есеге-малана кажуть: «Ні, це юнак, а не дівчина! Але чому у нього голос такий схожий на жіночий, чому він такий лагідний і високий!»

Наступної ночі вони вигадали новий іспит.

Спіймали дочки Есеге-малана змію і поклали її на шию Агу-ногон-абасі. Вона спокійно скинула її з себе і знову заснула.

– Ні, це юнак, а не дівчина! – сказали дочки Есеге-малана.

Довго вони їхали і нарешті доїхали до джерела живої води, самі напились і напоїли коней – і стали вони ще вродливішими, а коні їхні стали ще дужчими і прудкішими. Спустилися вони з високої гори і поїхали далі.

Агу-ногон-абаха каже трьом дочкам Есеге-малана:

– Я поїду вперед, щоб дати лад в палаці і зустріти вас як слід. А ви їдьте моїми слідами. Де я намалюю коло, там ночуйте; де зроблю смугу на дорозі, в той бік і йдіть, нікуди не звертайте!

Агу-ногон-абаха поїхала вперед, а дочки Есеге-малана їхали позаду.

Палац стояв на тому самому місці, все було гаразд.

Агу-ногон-абаха оглянула палац і одразу ж поскакала до своїх численних табунів. Там вона спіймала білу кобилицю, взяла її на повід і подалася до гори Ангай.

Вона принесла в жертву горі Ангай білу кобилицю і почала просити її:

– Розкрийся, горо Ангай, щоб я змогла взяти кістки мого брата Гар'юлай-мергена!

Гора Ангай розкрилася! Агу-ногон-абаха взяла кістки свого брата, і гора Ангай закрилася знову.

Агу-ногон-абаха повернулася додому, прив'язала рудого коника до срібної конов'язі і зняла з нього сідло і пітник. Сідло і пітник вона принесла в палац. Шовковий пітник вона постелила праворуч від вогнища, а срібне сідло поклала під голову. На цю постелю вона поклала кістки Гар'юлай-мергена

Потім написала на папері все, що вона зробила. Цей папір вона прив'язала до гриви рудого коника, а сама втекла в ліс, щоб сховатися від розгніваних дочок Есеге-малана.

Агу-ногон-абаха обернулася в зайця, щоб ховатися в дуплах.

Приїхали три дочки Есеге-малана до палацу Гар'юлай-мергена і чекають, коли вийде назустріч їхній чоловік. Чекали, та й не дочекалися. Отож самі зайшли в палац.

Глядь, а праворуч від вогнища лежать кістки, і жодної живої істоти в палаці немає.

Три дочки Есеге-малана кажуть:

– Нас обдурила хитра дівчина! Вона привезла нас до померлого чоловіка, кістки якого лежать тут, поряд з вогнищем!

Тоді дві старші дочки сказали:

– Їдьмо додому! Що нам тут робити?

А молодша каже:

– Як ми поїдемо додому з такої далекої країни? Що скажемо нашому батьку?

Чи не краще оживити цю людину, якщо ми можемо оживляти мертвих? А потім побачимо, що нам робити.

Сестри погодилися з нею. Старша сестра тричі переступила через кістки Гар'юлай-мергена і тричі вдарила його чорною шовковою хусткою.

Кістки з'єдналися між собою і вкрилися жилами.

Середульша сестра зробила те ж саме – Гар'юлай-мерген став схожим на сплячу людину.

Три дочки Есеге-малана замилювалися його вродою. Потім молодша сестра тричі переступила через нього і тричі вдарила його чорною шовковою хусткою. Гар'юлай-мерген ожив і підвівся. Пригладив він волосся і сказав:

– Як довго й міцно я спав!

Потім він встав, привітався до сестер і запитав їх, звідки вони і як їх звать.

Дівчата відповідають йому:

– Ми три дочки Есеге-малана і нещодавно приїхали сюди. Ти був мертвим, і ми тебе оживили.

Але Гар'юлай-мерген не повірив їм. Він вийшов з палацу і бачить – біля стовпа стоїть його рудий коник.

Побачив кінь свого хазяїна і заіржав тоненьким сріблястим голосом. Гар'юлай-мерген підійшов до нього, почав його гладити і раптом намацав у гриві прив'язаний до неї папірець. Прочитав він цей папірець і узнав про все, що зробила його сестра Агу-ногон-абаха.

– Скажи мені, конику, де моя сестра Агу-ногон-абаха? – питає Гар'юлай-мерген.

– Твоя сестра обернулася в зайця і уткнула в ліс, щоб сховатися від гніву дочок Есеге-малана.

– їдьмо мерщій шукати Агу-ногон-абаху!

– Почекай трохи, – каже кінь. – Хай поживуть у тебе дочки Есеге-малана, інакше вони образяться і повернуться додому. Я перепочину, та й поїдемо шукати Агу-ногон-абаху.

Три дні прожили у Гар'юлай-мергена дочки Есеге-малана, а рудий коник відпочивав на волі.

На четвертий день Гар'юлаймерген вирушив шукати Агу-ногон-абаху.

Цілий день він їздив, скрізь шукав її і не знайшов. Сумний повернувся додому Гар'юлай-мерген.

– Де ти був і чому такий невеселий? – питають його дочки Есеге-малана.

– На полюванні, але нічого не вполював, – відповів їм Гар'юлай-мерген.

Наступного дня він знову поїхав в ліс. Знову цілий день шукав і не знайшов Агу-ногон-абаху.

Сумний повернувся він додому, і знову сказав дочкам Есегемалана, що їздив у ліс і нічого не вполював.

На третій день Гар'юлай-мерген рано-вранці вирушив у ліс.

Під кожен кущ, під кожен корінь заглядав, чи нема де його любої сестри?..

Раптом бачить – під деревом лежить зайчик, лежить і дрімає.

Рудий коник каже:

– Дивись, це сестра твоя Агу-ногон-абаха! Гар'юлай-мерген зліз з коня, підкрався до зайчика і схопив його. Зайчик спочатку пручався, але вирватись не міг і нарешті обернувся в дівчину Агу-ногон-абаху.

Довго розмовляли брат з сестрою. Все розповіла йому Агуногон-абаха: як знайшла його кістки в пальці мангатхая, як привезла дочок Есеге-малана...

Але їхати додому вона не хотіла, бо боялась трьох дочок Есеге-малана.

– Я розповім їм усе, і вони полюблять тебе! – сказав Гар'юлай-мерген.

Коли вони повернулися до палацу, дочки Есеге-малана одразу ж впізнали Агу-ногон-абаху і сказали:

– Ось хто під личиною жениха приїжджав до нас! Правду казала стара шаманка, що батько віддає нас за дівчину!

Але, коли дочки Есеге-малана довідалися про все, що було, вони помирилися з відважною Агу-ногон-абахою і полюбили її. Гар'юлай-мерген женився на одній з дочок Есеге-малана, а для Агу-ногон-абахи побудував новий палац, поряд зі своїм.

Дочки Есеге-малана подарували Агу-ногон-абасі чарівний срібний ківшик, який давав будь-яку страву, будь-який напій. І зажили вони всі у мирі й щасті.

* **Есеге-малана** – бог бурятської міфології.

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/garjulaj-mergen-ta-jogo-sestra.html>

ХИТРИЙ ГОРБАНЬ І ПАРУБОК

(грецька народна казка)

Жив-був цар. Якось він зібрався в далеку мандрівку. Спорядив корабель і поплив. Довго плив, аж поки заблудився. Корабель прибився до берегів, ну, скажімо, острова Кіпр.

Саме там, де причалив царський корабель, не було ні міста, ні села. Блукав цар по острову зі своїм слугою. Раптом вони побачили, що десь удалині блиснув вогник.

– Нарешті ми врятовані! – вигукнув цар. – Ходімо на світло, мабуть, там є люди.

Прийшли вони до хатини, а там жив чабан.

– Добрий вечір! – мовив цар.

– Доброго здоров'я! Проходьте в хату! – відповів чабан.

Що там казати – цар приїхав! Чабан швидко приготував вечерю: засмажив барана, дістав із погреба найкращого вина.

Якраз цієї ночі чабанова дружина народила сина. Цар і каже:

– Можна, я буду хрещеним батьком вашого сина?

– Ваша воля, царю, як скажете, так і буде, – зрадів чабан.

Минуло три дні. Від'їжджаючи, цар дав чабанові перстень, листа та й каже:

– Коли виросте твій син, нехай розшукає мене. По дорозі до мене він зустріне кривого, косоокого і горбатого. Нехай їх не бере із собою,

Хлопцеві сповнилося шістнадцять років. Батько й каже:

– Сину, ось перстень і лист, в якому цар, твій хрещений, запрошує тебе в гості.

Пішов хлопець до царя. По дорозі зустрів кривого.

– Куди йдеш, хлопче? – спитав він.

– Шукаю царя, мого хрещеного батька.

– Візьми і мене з собою, може, цар дозволить мені жити у палаці.

– Ходімо.

Ідуть вони, а кривий відстає, часто сідає перепочивати.

– Е, дядьку, так ми довго будемо йти! Я, мабуть, піду швидше, а ви діставайтеся самі.

Незабаром хлопець зустрів косоокого.

– Куди йдеш, хлопче? – спитав він.

– До хрещеного батька йду, до царя.

– Візьми і мене з собою, – просить косоокий.

– Добре, ходімо.

Хлопець був добродушним і не міг відмовити косоокому. Пішли вони.

Невдовзі косоокий підупав на силі.

Хлопець каже:

– Е, дядьку, так ми довго будемо йти. Я, мабуть, піду швидше, а ви діставайтесь самі.

Пройшов хлопець ще трохи. Зустрів по дорозі горбаня.

– Куди йдеш, хлопче?

– Мій хрещений батько, цар, був у наших краях і залишив мені перстень та листа, в якому просить, щоб я прийшов до нього, коли виросту.

– Візьми і мене з собою; скажеш цареві, що ми родичі, може, він мені знайде якусь роботу в палаці.

– Ходімо, чоловіче, куди вас діти? – відповів хлопець.

Ішли вони полем, ішли. Захотіли пити. Коли бачать – неподалік глибока криниця. .

– Я б сам спустився в криницю, але ж ти легший, – мовив горбань. – Давай обв'яжу тебе вірьовкою – і спускайся. Не бійся, я втримаю.

Спустився хлопець у криницю, зачерпнув води і гукнув, щоб горбань витягував. Той витяг воду, напився.

– Спускай вірьовку, тепер я вибиратимуся звідси! – почувся голос із криниці.

– Не буде цього! – засміявся горбань. – Я тільки й думав, щоб тебе туди заманити.

Слізно хлопець благав горбаня, але той і слухати не хотів.

– Знаєш що? – гукнув нарешті горбань. – Змилююсь я над тобою, але ти мусиш віддати мені перстень і листа, а коли прийдемо до царя, скажеш, що ти мій слуга.

Що робити хлопцеві?! Погодився. Витяг горбань його з криниці, і вони пішли далі. Незабаром дісталися палацу. Постукали.

– Хто там?

– Я хрещеник вашого царя, – сказав горбань, – У мене є його перстень і лист.

Цар дуже зрадив, коли дізнався, що прийшов хрещеник.

До зали зайшло двоє: один горбань, другий стрункий красень. Вислухавши обох, цар зрозумів, що горбань перехитрив хрещеника; але як це довести? Адже сам хлопець твердить, що він слуга горбаня.

Горбань поселився в розкішній кімнаті, а хлопець жив разом із слугами царя. Вони дуже любили хлопця, особливо служниця-бабуся, за його доброту, лагідність, щирість.

Якось хлопець почув, що одна ластівка лає другу;

– Де ти літаєш? Наші дітки зранку нічого не їли!

Це розсмішило хлопця. Горбань побачив, що той сміється, і до царя:

– Царю, цей хлопчисько глузує з мене, що я некрасивий!

– Це правда? – спитав цар у хлопця.

– Ні, царю, – відповів той. – Мені стало смішно, коли одна ластівка лаяла другу, бо та невчасно принесла їжу ластів'ятам.

– А! – вигукнув горбань. – Так ти знаєш мову тварин і птахів! Царю, тоді нехай принесе з Індії жар-птицю.

– Що ж, іди по пташку, – наказав цар. – І без неї не повертайся.

Бабуся-служниця побачила зажуреного хлопця і попрохала повідати їй про його горе. Вислухала його та й каже:

– Вони хочуть тебе погубити! Багато людей загинуло в пошуках цієї пташки. Але нехай тебе це не лякає. Ось слухай, що я тобі скажу. Ти швидко дістанешся Індії, коли приборкаєш крилатого коня. Я тобі допоможу. В Індії зупинишся біля великих багать. Раз на три дні

багаття згасають. От тоді мчи на крилатому коні до золотого дерева, хапай дивну пташку і щодуху мчи додому.

Хлопець зробив так, як радила бабуся. Тільки згасли багаття, він викрав пташку і полетів до царя. Позаду гриміли гармати, але хлопець для них був уже недосяжний.

Розгубився горбань, коли побачив хлопця. Він знову каже цареві:

– Нехай тепер привезе до палацу Золотоволоску.

– Не вимагай цього від бідолашного хлопчини, – сказав цар. – Багато по цю красуню їздило, та назад ніхто живий не вертався.

– Дарма! – стояв на своєму горбань. – Цей виживе.

Що робити царю? Покликав хлопця та й каже.

– Привези до палацу Золотоволоску.

Бачить бабуся – знову хлопець зажурився.

– Що трапилося? – спитала вона.

– Посилають мене по красуню Золотоволоску.

– Так, тяжко тобі доведеться, – мовила бабуся. – А тепер слухай, що ти повинен робити. Нехай цар дасть сорок бурдюків меду, сорок бурдюків проса і одну торбину золотих. У дорозі все це тобі знадобиться.

Пшов хлопець до царя та й просить:

– Дай мені сорок бурдюків меду, сорок бурдюків проса і торбину золотих, тоді я поїду шукати Золотоволоску.

– Добре,– відповів цар. – Усе матимеш, що просиш.

Вибрав хлопець доброго коня та й поїхав.

Увечері зупинився біля глибокої криниці.

– Я трохи попасуся, а ти подрімай,– раптом сказав кінь.

Тільки той заснув, коли чує:

– Вставай! Треба рятуватися!

Хлопець розплющив очі – і що він бачить!

Гадюка підкралася до пташиного гнізда!

Хлопець миттю виліз на дерево і вбив гадюку.

Аж тут прилетіла орлиця.

– Це ти щороку поїдаєш моїх дітей? – накинулась вона на хлопця.

– Ні, мамо! – закричали, пташенята. – Він урятував нас од гадюки!

– Скажи, як тобі віддячити, хлопче? – спитала орлиця.

– Чим ти можеш мені допомогти?.. Адже ти хто? Всього-на-всього птах.

– Візьми,– сказала орлиця,– одне моє перо. Коли тобі буде скрутно, спали його, і я миттю прилечу.

Хлопець поклав у кишеню орлине перо та й пішов далі.

Ішов, ішов, аж поки опинився в правічному лісі. Бачить – перед ним мурашине гніздо.

– Давай об'їдемо,– порадив йому кінь.

Так і зробили. А коли виїжджали з лісу, цар мурашок гукнув:

– Гей, мурашки, вояки мої з усього лісу-пралісу, чи живі ви, чи здорові?

– Так, царю наш! Хлопець на жодну з нас не наїхав.

– Ти голодний, хлопче? – спитав цар мурашок.

– Авжеж, ми трохи зголодніли,– відповів той. – Але бачу, і ви нічого не маєте їсти.

Він висипав сорок бурдюків проса. Накинулись голодні мурашки на просо, і за хвилину його не стало.

– Спасибі, хлопче! Чим я можу тобі віддячити?

– Що я можу у вас просити? Адже ви всього-на-всього маленькі мурашки...

– Ось крильце,– сказав цар мурашок. – Якщо я буду тобі потрібен, спали його.

Потім хлопець довго їхав берегом моря. Коли бачить – на березі риба конає, викинута хвилею. Хлопець вкинув її назад у море. А риба й питає:

– Як мені віддячити за твою доброту?

– Та що з тебе візьмеш? Яку віддяку? Адже ти всього-на-всього риба...Хитрий горбань і парубок (грецька казка)-2

– Візьми одну лусочку,– каже риба. – Коли захочеш, щоб я тобі допомогла, підпали її

Узяв хлопець лусочку та й поїхав далі

їхав, їхав, коли бачить – на воді бджолиний рій плаває. Хлопець простяг до води меч, і бджоли вилізли по ньому, як по мосту, на берег.

Врятувавши бджіл, хлопець віддав їм сорок бурдюків меду. Підживилися бджоли, набралися сили.

– Як тобі віддячити, хлопче, за твою доброту? – згодом питає цариця бджіл.

– Чим же ти мені допоможеш? Адже ти всього-на-всього бджола.

– Візьми моє жало. Якщо я буду тобі потрібна, підпали його, і я відразу примчу.

Узяв хлопець жало та й поїхав далі.

Невдовзі побачив бабусю.

– Тут живе Золотоволоска? – спитав він.

– Тут, хлопче, але краще б ти її не шукав. Жаль мені твоєї молодості.

Поїхав хлопець прямо до царя.

– Ласкаво просимо,– мовив цар. – Що тебе сюди привело?

– Я приїхав по вашу доньку.

– Добре,– каже цар,– вона якраз на порі. Але я хочу тобі дати завдання Якщо виконаєш, забирай доньку.

– Кажіть, царю!

– У морі на дні лежить обручка моєї доньки. Якщо за три дні знайдеш, царівна буде твоя.

Сів хлопець на березі моря та й задумався.

– Чого ти журишся? – спитав кінь.

– Так і так,– повідав хлопець усе, що загадав цар.

– У нас є лусочка риби, яку ми врятували,– каже кінь. – Давай викличемо її, може, вона щось порадить.

Хлопець підпалив лусочку. Раптом з'явилася риба.

– Що тобі треба?

– Допоможи мені, рибко! Цар загадав знайти обручку своєї доньки за три дні. Казав, як знайду, віддасть за мене царівну, а ні – зніме голову з плечей.

– Не журися,– відказала риба. – Я знайду обручку за три години. Почекай на мене тут.

Цар-риба скликала всіх риб і наказала:

– Шукайте обручку царівни! Тільки швидко!

Обнишпорили риби все морське дно, а обручки ніде не було. Нарешті одна стара риба згадала:

– Я вчора проковтнула щось блискуче.

– Впливи до хлопця, – мовила цар-риба, – і віддай йому. Це і є обручка.

Стара риба так і зробила: віддала хлопцеві обручку, а сама щезла під водою.

Повернувся хлопець до царя з обручкою.

– Молодець, – сказав цар. – Але дам я тобі ще одне завдання.

– Кажіть, – погодився той.

– Якщо за ніч перебереш зерно, донька буде твоя, а ні – голова з плеч.

Що робити хлопцеві?! Зажурився.

А кінь йому й каже:

– Є у нас мурашине крильце. Спали його.

Спалив хлопець крильце, і мурашка не забарилася.

– Що тобі треба, хлопче?

– Що треба! Цар звелів за ніч перебрати гору зерна. Якщо переберу, віддасть за мене царівну, а ні – зніме голову з плечей.

– Не біда, – мовила мурашка. – Я гукну військо мурашок, і вони переберуть його за три години.

Збіглися мурашки й закінчили роботу за дві години.

Повів хлопець царя до комори. Бачать – все зроблено: пшениця лежить окремо, жито окремо, там кукурудза, там просо.

– Із цією роботою впорався! Даю тобі останнє завдання. Якщо принесеш живу воду, царівна твоя!

Спалив хлопець орлину пір'їну, і орлиця з'явилася перед ним.

– Що тобі треба? – спитала вона.

– Так і так, – повідав той.

– Не журися! Візьми з собою золотий келих і йди до гори, що сама відчиняється й зачиняється. Там я тебе чекатиму.

Прийшов хлопець із золотим келихом до гори, сів на орлицю, і та полетіла до джерела живої води. Набрив хлопець повний келих води, і вони вилетіли з гори.

Другого дня пішов хлопець до царя з живою водою.

– Гарзд! – каже цар. – Віддам я за тебе доньку. Але спершу я одягну сорок дівчат у червоні сукні і поставлю їх до тебе спинами. Серед них буде царівна. Вгадаєш, де вона, – твоє щастя.

Засумував хлопець. Раптом він згадав бджолине жало. Підпалив його, і бджола ту ж мить прилетіла:

– Що тобі?

– Те і те загадав мені цар, – каже хлопець. – Не знаю, як мені бути?! Боюся, що пропали всі мої старання.

– Не журися! – відказала бджола. – Коли будеш проходити вздовж ряду, придивися уважно. На яку дівчину я сяду – та й буде Золотоволоска.

Полетіла бджола до кімнати, де переодягалася царівна, і більше не випускала її з поля зору.

Стали в ряд сорок дівчат. Бджола сіла на крайню.

– Ну, вгадуй, де царівна! – звелів цар.

Ходив-ходив хлопець уздовж ряду, вдаючи, що не знає, де Золотоволоска, а потім мовив:

– Хай буде, що буде! Така моя доля... Оця, мабуть..,- І показав на крайню дівчину, на якій сиділа бджола.

– Що ж, будьте щасливі! – благословив їх цар.

Відвів хлопець Золотоволоску до свого царя, а горбань одразу й каже:

– Тепер нехай вилізе на самісінький вершечок яблуні й зірве мені червоних яблук.

– Звідти ще ніхто не зривав яблук! – сумно заперечив цар. – Може, не варто його посилати на певну смерть?

– Ні! – стояв на своєму горбань. – Нехай лізе! Він дістане.

Цар пішов до зали, а горбань примусив хлопця лізти на яблуню. Хлопець виліз на самісінький вершечок, дотягнувся до червоного яблука, та гілка враз тріснула, і він гепнувся на землю.

Горбань схопив яблуко – і мерщій до Золотоволоски,

– Хто ви такий? – спитала вона.

– Я хазяїн того хлопця, що привіз тебе сюди. А тепер я твій чоловік.

– Геть звідси! – закричала Золотоволоска.

На крик прибіг цар.

– Що тут сталося? – спитав він.

– Заберіть звідси цього горбаня, я не хочу його бачити, а приведіть того чоловіка, який привіз мене сюди.

– Де хлопець? – спитав цар горбаня.

– Упав з яблуні і розбився на смерть.

– Принесіть його сюди! – благально мовила Золотоволоска. Принесли мертвого хлопця. Царівна вмила його живущою водою, і він ожив.

- Тепер, горбаню,- вигукнув хлопець,- я не буду більше мовчати! Я все розкажу!

Він розповів усе. як було.

Розгнівався цар, наказав прив'язати горбаня до хвоста коня і прогнав з двору. А хлопець одружився із Золотоволоскою. Настали щасливі дні молодого подружжя. Незабаром хлопець став царем тієї держави.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/hitrij-gorban-i-parubok-grecka-kazk.html>

КОШЕНЯТКО

(Таніта Маре)

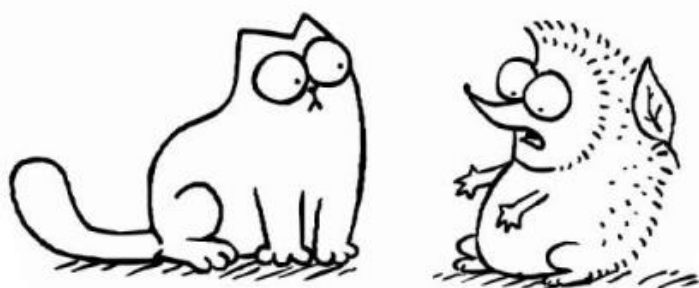
Маленьке кошенятко гралось на подвір'ї. Стрибало в травичці, бігало за власним хвостиком. Граючись зі своєю тінню, воно побачило дещо дивовижне. Щось схоже на яскраву квітку, але вміло літати.

Маленький дослідник був вражений красою цього дива і вирішив дізнатися, що воно таке?

Метелик пурхав від квітки до квітки, а кошеня весело стрибало за ним. Захопившись грою з метеликом, не помітило, як опинилось в лісі. Воно ще ніколи не було в цьому цікавому місці. Дерева здавались кремезними велетнями, а трава була високою і густою.

Кошенятко почувалось трішки збентеженим, бо не знало куди воно потрапило і як повернутись додому?

Мама його вчила: якщо не можеш самостійно знайти вихід з ситуації – звернись до когось за допомогою.

Кошенятко голосно нявкнуло: “Агов, є тут хтось?” “Де я знаходжусь?”

Його нявкіт почув зайчик. Він хутенько підстрибнув до нього і відповів: “Ти в лісі”.

– Привіт. Я Зайчик – пострибайчик. А ти який звір? Ніколи не бачив таких в нашому лісі.

– Кошенятко. Приємно познайомитись. Я ще ніколи не бував у лісі. Тут дуже гарно і цікаво. Але мені потрібно знайти дорогу додому. Там мене матуся чекає, певно, вже хвилюється.

– А де ти живеш?

– Я живу на Вишневій вулиці в місті Сонячне.

– О, то ти живеш в місті. На жаль, не зможу тобі допомогти. Мама мені не дозволяє полишати ліс. Давай запитаємо допомоги в моєї подруги Лисички.

Вони разом побігли до лисиччиної нори.

– Лисичко! Дивись якого чудного звіра привів до тебе в гості. Це КОШЕНЯТКО! Він заблукав в нашому лісі і не знає як повернутись додому в Сонячне.

– Привіт, Кошенятко! Я ще ніколи не була там, де ти живеш. Мама дозволяє мені гуляти тільки в лісі. Тому не зможу тобі допомогти.

– Що ж мені робити? – розгублено промовило кошеня.

– Давайте сходимо до Вовчика, – сказала лисичка і побігла показувати дорогу.

– Вовчику! Вовче! Знайомся, це Кошенятко. Йому треба додому в Сонячне.

– Приємно познайомитись, – сказав Вовк. Я б з радістю допоміг, але батьки сказали, що дітям без дорослих заборонено виходити з лісу.

– Як же мені потрапити додому? – запитало кошеня.

Їх розмову почув їжак, що проходив повз.

– Ходи за мною, малюче. Я відведу тебе додому. Ти живеш на Вишневій вулиці?

– Так! – радісно пронявкало кошенятко.

– Я був у тебе вдома. Навіть пригощався з твоєї мисочки молочком. Ходімо, матуся тебе вже чекає!

Щасливе кошеня побігло за їжаком. Біля дому його вже чекала схвильована мама.

– Де ти було? – суворо запитала мама.

– В лісі! Там ростуть велетенські дерева, навіть трава там височенна.

– А як же ти туди потрапив?

– Я побачив дивовижну квітку, що вміє літати, і побіг за нею.

– За метеликом? – посміхнулась мама.

– Так! Так! А в лісі я зустрів Зайчика, Лисичку, Вовчика! А дядько Їжак допоміг мені знайти дорогу додому.

– Мій ти дослідник, – лагідно пригорнула до себе мама своє дитятко.

Вона подякувала Їжачку і пригостила його смачненьким молочком.

– Кошенятко, я дуже хвилювалась, коли ти зник. Пообіцяй, що завжди попереджатимеш мене, куди ти йдеш гратися. Завтра давай сходимо до лісу разом і ти познайомиш мене з новими друзями.

– Гарзд. Прекрасна ідея, мам!

Джерело: <https://kazka.in/fairytales/tanita-mare/koshenyatko.html>

РОК І СЕТ

(в'єтнамська народна казка)

Рок і Сет були рідні брати. Вони ще малими zostалися сиротами без батька й матері і жили самі. Рок був старший, Сет – менший. Брати дуже любили один одного, тому, коли Рок одружився, він не захотів розставатися з братом. Стали вони жити втрьох.

Сет був дужий, ніби слон, умів робити добрі пастки й частенько то сарну чи оленя принесе додому, то птаха – без м'яса вони не сиділи. І взагалі голодні не були, бо, як поїдять свій рис, Сет виміняє на дичину і рису, й кукурудзи – всього.

Рокова дружина була лиха на вдачу, ще й на їжу пожадлива. Мало того, що вона їла досхочу м'ясо оленів та сарн, яких приносив Сет, – ще й сама

нишком ходила перевіряти пастки і потім крадькома їла дичину.

Якось вона пішла потайки в ліс і тільки-но вивільнила з пастки лисицю, як звідкись узявся величезний орел, кинувся на неї, подряпав її своїми пазурищами, пошматував на ній одяг, вирвав із рук лисицю й полетів. Не тямлячи себе від жаху, Рокова дружина затулила обличчя руками й побігла додому.

– Чому це ти вся подряпана і весь одяг на тобі пошматований? – питає чоловік.

Молодиці було соромно сказати правду, зате вона не посоромилася звести наклеп на Сета:

– Це Сет мене побив.

Рок повірив їй, розсердився, покликав брата, добряче його вилаяв і сказав, щоб Сет ішов геть із дому.

Сет пробував виправдатися, але Рок його й слухати не схотів.

Заплакав Сет і каже:

– Ти мені не віриш! Та правду не приховаєш – з часом про все дізнаєшся.

Витер він сльози, взяв на плече лук та стріли й побіг до лісу. Вирішив будь-що ввіймати орла – нехай той розкаже Рокові, як було насправді. Тоді Рок переконається, як несправедливо покарав Сета.

На бігу Сет кидав додолу насіння сезаму, щоб знайти по ньому дорогу назад. Коли кошик, у якому було насіння, спорожнів, Сет відчув, що дуже втопився і виголодався. Перед ним джеркотів струмок, бурхливий, як водоспад. Сет сів на гладеньку кам'яну брилу, вийняв харчі – аж коли чує, ніби хтось стогне. Розгледівся Сет навсебіч і побачив на тому березі двох гарних-гарнісіньких дівчат, які були прив'язані до дерева тростиноюю линвою з доброго удава завтовшки. У Сета аж серце зайшлося. Він перебрів через струмок, підійшов до дівчат та й питає:

– Хто це вас тут прив'язав?

Почувши людський голос, дівчата здригнулися й розплющили очі. Побачивши молодого дужого хлопця, вони і зраділи, і зніяковіли водночас.

– О хлопче! – сказала дівчина з довгими косами.– Хіба ти не знаєш, що в цьому лісі живе злий дух у подобі птаха? Щодня він шугає над селами, краде людей, приносить їх сюди, а потім їсть. Вчора, коли ми збирали бавовну, він прилетів, схопив нас, приніс сюди й прив'язав. З учорашнього дня ми тут просто неба, голодні, змучені, з хвилини на хвилину чекаємо, що він прилетить і з'їсть нас.

Сет вихопив з-за пояса ніж, розрізав линву і вивільнив дівчат.

– А ти не боїшся, хлопче? Той птах дуже великий і злий, самому тобі з ним не впоратися.

– Не хвилюйтеся! У мене тугий лук, гострі стріли, я влучно стріляю – не промахнуся.

Аж тут захиталися дерева, здійнялося в повітря каміння, небо заснували чорні хмари, стало зовсім темно. Це прилетів велетенський орел – злий дух. Крила в нього були чорнющі й такі величезні, що все небо закрили.

Дівчата притиснулись до Сета, щось кажуть, а голосу не чути.

Сет сховав дівчат за деревом, сам напнув тятиву й пустив у злого птаха стрілу. Стріла влучила птахові в крило, але, вдарившись об нього, переламалася надвоє. Пір'я в цього птаха було тверде, мов криця, звичайна стріла його не могла пробити.

Від несподіваного удару птах скрикнув і ринув слідом за стрілою. Він розкрив свій довжелезний, вигнутий дугою, гострий, як ніж, червоний, як кров, дзьоб і проковтнув Сета. Потім склав крила й повернувся до дівчат:

– Ач який хоробрий знайшовся! А вам що, не терпиться слідом за ним? Мені це недовго!

Дівчата так перелякалися, що знепритомніли. Птах дзьобом поторгав їх, подумав трохи та й пробурмотів:

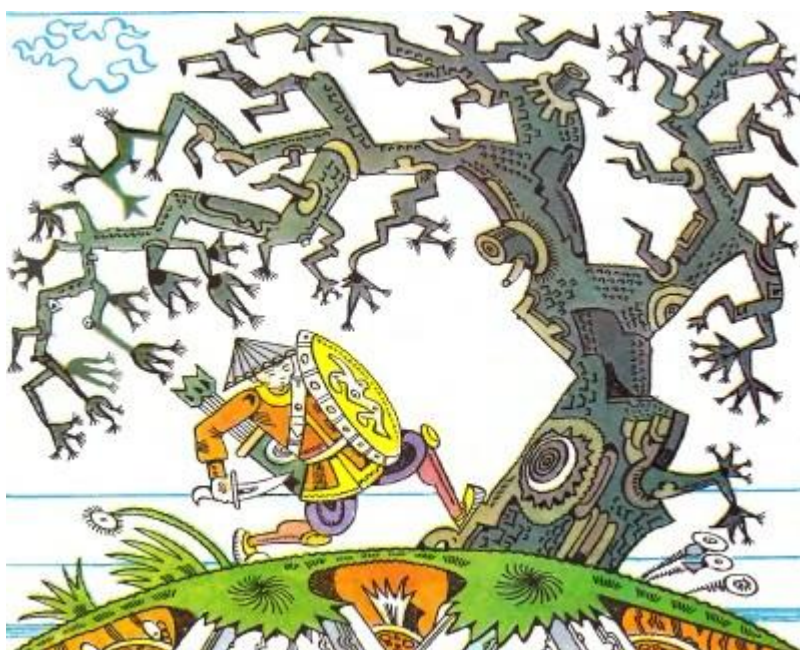
– Гаразд, нехай будуть на потім. Переїдати шкідливо для здоров'я.

Він стріпнувся і обернувся злим чаклуном. Узяв тростинову линву і знову прив'язав обох дівчат до дерева. Потім знову обернувся на орла, змахнув крилами й полетів.

Минуло кілька днів, відколи Рок прогнав брата, і от одного разу він ненароком застав свою жінку, коли вона потайки спустошувала пастки. Він усе зрозумів, гірко розкаявся, що несправедливо покарав брата, і дуже жалкував за ним.

Наготував він харчів у дорогу, викував із криці доброго меча, щита, лука, наробив міцних стріл, вимочив їхні кінчики в отруті та й пішов шукати брата.

Дійшов він до лісу, а далі не знає, куди йти, бо стежок в усі боки розбігалось багато. Раптом побачив зелений рядок невеличких однакових рослин. І згадав Рок, що, коли він прогнав Сета, той узяв із собою кошик насіння сезаму. Видно, Сет позначав ним дорогу. Тепер те насіння проросло.

Рок дуже зрадів і пішов туди, куди вели його молоденькі кущики сезаму. На другий день він дістався того місця, де з Сетом трапилась біда. На березі струмка кущики сезаму вже не росли. Рок спантеличено озирнувся і побачив на тому березі двох прив'язаних до дерева дівчат. Дівчата були непритомні.

Рок перебрався на той берег, розрубав линву, якою вони були прив'язані, й поклав дівчат на траві, не знаючи, як привести їх до тями. І гукав, і термосив – вони не опритомнювали. Тоді він заходився розтирати їм скроні. Дівчата порозплющували очі й дуже злякалися, бо відразу не розібрали, хто це, думали, що це злий дух прилетів їх з'їсти.

– Не бійтеся, – сказав Рок, – я не злий дух, я селянин. Чи не бачили ви тут молодого хлопця з луком і стрілами, як у мене?

Дівчата вже оговталися, і їм упало в очі, що цей хлопець дуже схожий на того, якого проковтнув злий дух.

– А хто ти? Звідки знаєш про того хлопця?

– Я його брат. Шукаю його.

Дівчина з довгими косами розповіла Року все як було.

Рок гірко заплакав:

– Бідний мій братику! І все через мене! Якби я не слухав жінки, цього б не сталося!

Дівчата довго вмовляли його, поки він заспокоївся.

Раптом Рок прикрився щитом, встромив ножа в дерево, до якого щойно були прив'язані дівчата, і вигукнув:

– Гей, злий духу! Я вб'ю тебе, а свого брата врятую!

– Будь обережний, хлопче,– застерегли його дівчата.– Цей злий дух може обернутися на кого завгодно, він великий чаклун. Всі селяни обходять його десятою дорогою. Будь обережний!

Рок скреготнув зубами й витяг ножа з дерева. Дерево захиталося так, що здавалося, ось-ось упаде.

– Не бійтеся, дівчата,– сказав він.– Ви знаєте, де зараз той птах?

– Коли ти певен, що вб'єш його, то вдар тричі у це дерево – і він прилетить.

Затулившись щитом, Рок тричі вдарив у дерево ножем. Після третього удару дерева захиталися і здійнялася буря.

Рок і Сет (в'єтнамська казка)

Прилетів злий дух і своїми чорними крильми закрити усе небо. Повіяло холодом, стало темно, тільки очі птаха, мов червоні жарини, зиркали туди й сюди – нишпорили по лісу.

Рок, сховавшись за деревом, пустив у нього отруйну стрілу.

Блискавкою метнулася стріла і вп'ялася птахові в самісіньке око. З рани ринула кров. Ламаючи крила, гублячи пера, птах упав, ніби величезна гора, і сконав. Він Так гепнувся об землю, що Сет вискочив у нього із шлунка. Рок подумав, що то якесь чаклунство злого птаха, і відсахнувся, затуляючись щитом, але тут же впізнав брата, кинув щит, став обнімати й цілувати Сета. Однак Сет не ворухився – він був мертвий, і Рок гірко заплакав.

Підбігли дівчата й сказали, що в лісі є дерево, яке оживляє мертвих. Вони знайшли те дерево, втрюх перенесли й поклали гад нього Сета. Сет відразу ожив. Розплющив очі й здивовано озирнувся:

– Братику Сет, ти живий! – радісно вигукнув Рок.– Це я, твій брат Рок! Не сердься на мене!

Сет упізнав брата, обняв його і, плачучи, розповів усе, що з ним сталося, а дівчата зворушено дивилися на братів.

Потім вони переженилися: Рок узяв собі за жінку довгокосу дівчину, а Сет – короткокоосу.

Побудували вони собі нові хати, стали вирубувати ліс і сіяти рис. Невдовзі долина перетворилась на урожайне поле.

Далеко навкруги пішла слава про двох братів – Рока й Сета, що вбили злого духа й мають дуже гарних жінок.

Джерело: <https://derevo-kazok.org/rok-i-set-vyetnamska-kazka.html>

БЕКБОЛАТ

(казахська народна казка)

У давні часи жив у степу бідняк. Була у нього чорна юрта, якась худоба. Мав він чотири сини. Наймолодшого сина звали Бекболат.

От старий надумав хоч раз у житті поїсти досхочу м'яса. Сказано – зроблено. Увечері зарізали **токти**. Зібралися усією родиною в юрті, наїлися досхочу м'яса, ще й залишилося. Потім батько сказав:

– Завтра залишок м'яса з'їсть той, хто побачить найкращий сон.

Усі погодилися та полягали спати.

Уранці старий покликав до себе синів і питає, що кому приснилося. А вийшло ось що: хто про що думав, те й побачив у сні.

Старший син сказав:

– Я побачив, що став чабаном у багатого бая і пасу його великі отари.

Другий син відповів:

– А мені подарували найкращого скакуна. І на **кокпарі** я одержав багаті призи.

Третій син розповів:

– Я оженився на ханській дочці та з караваном верблюдів почесним гостем в'їхав до ханського двору.

Прийшла черга наймолодшого сина Бекболата:

– А я теж одружився з ханською дочкою і став ханом. Потім розшукав вас і врятував од голодної смерті.

Розповідь молодшого сина розгнівила батька, але він промовчав, поки свій сон не розказала мати. А жінка скромно сказала:

– Я стала дояркою і доїла овець у байській отарі.

Вислухавши всіх, батько накинувся на Бекболата:

– Ах ти розбишако, нікчемний хлопчисько! Ти бачив усіх нас вмираючими від голоду, а себе уявив нашим рятівником! Чорна невдячність у твоїх словах. Іди від мене, куди хочеш, на всі чотири сторони.

Побив Бекболата і вигнав його з юрти. А сам, хоч і нічого не бачив уві сні, розказав:

– А я уві сні літав на білосніжному скакуні-тулпарі по небу так, як не скакав ще жоден джигіт на степовій байзі.

Жінка і старші сини вирішили, що сон батька найкращий. І старий сам з'їв увесь залишок м'яса.

А Бекболат залишив батьківську юрту і помандрував по степу, ходив од аулу до аулу в пошуках свого щастя. Якось він зупинився біля крайньої юрти й почув розмову. Старечий голос жалівся на долю, яка не дала йому сина – утіху на старості літ.

– Ох, коли б аллах послав нам, на наше щастя, якого-небудь сироту, – говорив старий. – Ми дали б йому притулок і усиновили б ЙОГО.

Бекболат, почувши такі слова, дуже зрадів і увійшов до юрти. Низьким поклоном і ласкавими словами привітав він чоловіка й жінку.

Господарі почали розпитувати Бекболата, хто він, звідки й куди іде. Хлопець сказав, що він круглий сирота й блукає по білому світу в пошуках добрих людей, які усиновили б його.

Старі зраділи та й запропонували Бекболату залишитися у них і бути за сина. Бекболат чемно подякував хазяям і залишився у них жити.

Чоловік ловив рибу, Бекболат пас баранів, а жінка господарювала вдома. Так спливали дні, тихо і непомітно.

Через деякий час Бекболат почав просити старого, щоб той дозволив йому порибалити. Старий згодився. Показав Бекболату озеро, де водилося багато риби, зробив для нього гарний гачок. З тих пір старий пас вівці, а Бекболат ловив рибу.

Жила сім'я в злагоді. Все йшло добре. Але одного разу піймалась на гачок Бекболата така велика рибина, що він не зміг її витягти. Покликав Бекболат старого. Тягнули вони, тягнули, але і вдвох не змогли витягти. Покликали на допомогу стару. Але і втрьох не змогли витягти. Старий тоді говорить Бекболату:

– Ти, синку, тримай вудку, не випускай її з рук, поки ми не прийдемо. Ти, стара, принеси казан, дрова, воду для приготування обіду. А я поїду он в той найближчий аул і покличу джигітів на допомогу. Коли старий і стара зникли за лісом, із води вистрибнула величезна чудо-риба і заговорила з Бекболатом людському.

– Відпусти мене, сміливий джигіте. Коли-небудь в тяжку хвилину я допоможу тобі.

– Як же я тебе відпущу, – відповів Бекболат, – ти живеш у воді, а я ходжу по землі. Де ж я тебе знайду?

А чудо-риба відповідає:

– Дам я тобі, славний джигіте, одну лусочку. Де ти її підпалиш, там я тої ж миті з'явлюся.

Бекболат подумав і погодився. Взяв він одну лусочку і відпустив чудо-рибу в озеро.

В цей час з'явився старий з джигітами. Бекболат побачив їх, закинув вудку і сів на березі, начебто нічого не трапилося.

Але старий – досвідчений рибалка, його не обдуриш. Він зразу помітив, що вудка пуста. Став він лаяти Бекболата.

– Що ж я міг зробити один? – запитав Бекболат.– Риба зірвалася й пірнула у воду.

Тут старий почав бити свого прийомного сина камчою і примовляти:

Ах ти, негіднику! Я з усіх сил стараюсь, бігаю, кличу джигітів на допомогу, а ти, ледащо, не зміг удержати рибу.

От старий і вигнав Бекболата.

І знову опинився юнак у степу сам, знову помандрував од аулу до аулу в пошуках щастя. Ішов і думав про свою гірку долю. Раптом бачить він, як голодний вовк наздоганяє **ак-тайлак** з золотою **шудою**. Ак-тайлак кинувся назустріч Бекболатові.

– Врятуй мене, сміливий джигіте, від голодного вовка Коли-небудь і я тобі у пригоді стану!

– Ти сам не знаєш, куди біжиш, рятуючись од смерті. Де ж я знайду тебе і чим ти зможеш мені допомогти? – запитав Бекболат.

– Я дам тобі жмуток своєї золотистої шуди. Де ти її підпалиш, там я тої ж миті з'явлюся,– відповів ак-тайлак.

Бекболат погодився. Прогнав він голодного вовка, відрізав од гриви ак-тайлака жмутик золотистої шуди й почимчикував степом.

Раптом назустріч йому летять дві жар-птиці, а за ними яструб. Ось-ось наздожене їх. Побачили вони у степу самотнього подорожнього, підлетіли до нього й стали благати:

– Врятуй нас од нашого ворога – яструба. І ми коли-небудь станемо тобі в пригоді!

– А де ж я знайду вас? – запитав Бекболат,– Ви птахи небесні, вільні, а я чоловік мандрівний.

А ти візьми у нас по перу. І де ти підпалиш наше пір'я, там ми і з'явимося,– сказали жар-птиці.

Бекболат урятував од яструба жар-птиць, узяв у них по одному перу й пішов своєю дорогою.

Через якийсь час побачив Бекболат, що йому назустріч біжить лисиця, а за нею женеться білий беркут. Злякалася лисиця людини, але страх перед беркутом був сильніший. Підбігла вона до Бекболата й просить:

– Урятуй мене, добрий чоловіче, від лиходія – білого беркута. І я в свій час стану тобі в пригоді.

– Я радий тебе врятувати, – відповів їй Бекболат.– Але ж ти сховаєшся в горах і лісах. Як я тебе знайду?

– А ти візьми у мене жмуток шерсті. Де підпалиш її, там я і з'явлюся. І в боргу перед тобою не залишуся.

Врятував Бекболат лисицю, відрізав у неї жмуток шерсті і вирушив далі.

Так мандрував Бекболат степом, голодний, обірваний, у сумних піснях жалівся на свою тяжку долю. Багатьом він добро зробив, а сам із сил вибився і ледь-ледь пересував ноги. І ось бачить: удалині щось чорніє. Зібрав Бекболат останні сили, проминув солонцюватий **такир** і побачив перед собою великий аул. Зайшов він до першої юрти, де жили самотні старі чоловік і жінка. Сподобався Бекболат хазяям, і вони залишили його у себе, і став він у них за сина.

Минуло кілька років, і став Бекболат гарним джигітом.

Якось по всьому степу пролетіла чутка, що красуня Кара-аю – дочка хана Акбузау – хоче вийти заміж без калиму. Але з однією умовою: жених повинен тричі сховатися від неї. І, якщо Кара-аю хоча б один раз знайде жениха, тоді вона вийде за нього заміж без калиму.

А якщо тричі не знайде, то на того чоловіка чекає кара. Уже чимало юнаків – бажаючих одружитися з жорстокою красунею Кара-аю – загинуло.

Про все це дізнався і Бекболат, але твердо вирішив спробувати свого щастя. І як не плакали, як не умовляли, як не лякали його нові батьки, він не послухав їх і, попрощавшись, поїхав із аулу.

Приїхав Бекболат до хана Акбузау. Вийшла до нього одна із служниць ханської дочки, вислухала його й пішла доповідати про нього своїй господині.

– Голубко, он прийшов якийсь замузаний юнак, обірванець і, по всьому видно, із сиріт. Як скажете, впустити його чи ні!

Кара-аю повела чорною бровою й жорстоко посміхнулася:

– Що ж, хай буде однією жертвою більше! Яка різниця! Впусти його!

Тільки-но Бекболат увійшов, Кара-аю зневажливо подивилася на нього й сказала:

– Джигіте, умову мою ти знаєш, ховайся: до трьох разів...

Бекболат заперечив:

– Не до трьох, а до чотирьох! Якщо згодна на це, то і я готовий, якщо ні, я повертаюсь додому!

Сміливість юнака зацікавила її. Кара-аю погодилася. Бекболат вийшов з палацу і пішов у поле. Там він дістав із пазухи риб'ячу лусочку та підпалив її. Не встигла лусочка згоріти, як перед ним, начебто з-під землі, з'явилася чудо-риба.

Бекболат розповів чудесній рибині про умову Кара-аю і попросив заховати його від всевидящих очей красуні.

– Не журися, Бекболате, у твоїй біді я – перша помічниця.

Проковтнула його чудо-риба і пішла на дно самого глибокого озера, де лягла під великий чорний камінь.

В умовлений час подивилася красуня Кара-аю із свого трону і закричала:

– Бекболате! Ти лежиш під чорним каменем на дні глибокого озера и череві чудо-риби. Виходь!

Бекболат обізвався на голос красуні Кара-аю і в ту ж мить з'явився перед нею.

– Ну, що ж, ховайся вдруге, – сказала красуня.

Вийшов Бекболат з палацу і підпалив жмуток золотистої шуди ак-тайлака. В ту ж мить з'явився перед ним ак-тайлак. Розповів Бекболат йому все, і ак-тайлак каже:

– У свій час ти мені допоміг, і я готовий віддячити добром. Посадив він Бекболата собі на спину і, як вихор, помчав по

полям. Ось уже відкрилися перед ними непрохідні хащі Кари-най. В цих хащах був до того височенний і густий очерет, що ні пішому не пройти, ні птаху не пролетіти. Ак-тайлак за одну мить перескочив через хащі Каринай і зупинився на березі крижаного моря.

В умовлений час Кара-аю подивилася зі свого золотого трону і закричала:

– Гей, Бекболате, я бачу тебе! Ти знаходишся за непрохідними хащами Каринай на березі крижаного моря.

– Вірно, ти відгадала, – відповів Бекболат і в ту ж мить з'явився перед красунею Кара-аю.

Ось і втретє довелось ховатися Бекболату. Вийшов він у поле, підпалив два пера жар-птиці, – і вони зразу ж з'явилися перед ним. Розповів їм Бекболат про свою гірку долю. Підхопили вони його на свої крила й зняли аж до сьомого неба.

В умовлений час красуня Кара-аю подивилася зі свого трону – нема ніде Бекболата: ні на землі, ні в морі, ні в озерах. Тоді вона подивилася на небо, побачила жар-птиць і закричала:

– Гей, Бекболате. Я бачу тебе на крилах жар-птиць аж під самим сьомим небом. Спускайся сюди!

Бідний Бекболат з'явився перед лицем всевидячої і всезнаючої красуні Кара-аю. І сказала вона йому:

– Іди, ховайся востаннє і готуйся до смерті!

Сумним вийшов Бекболат з палацу. Підпалив він у полі жмуток лисячої шерсті, і в ту ж мить з'явилася перед ним лисиця. Чемно кланяючись, вона запитала:

– Чим я можу служити тобі, добрий юначе?

Бекболат розповів їй про все від своєї появи у палаці перед золотим тронем Кара-аю і аж до того, як побачила його красуня навіть на сьомому небі.

– Ти остання моя надія, – сказав він лисиці, – якщо і ти не допоможеш мені, тоді мені нічого не лишається, як готуватися до смерті.

– Не сумуй, джигіте, – відповіла лисиця, – Якою всевидячою і всезнаючою не була б красуня Кара-аю, на цей раз ми обдуримо її. Я заховаю тебе, але ти повинен вислухати мене та зробити так, як я велю. Якщо в умовлений час красуня закричить: «Бекболате, я не бачу тебе!» – ти мовчи і не ворущися. Потім вона скаже: «Я бачу величезну нору, яка протяглася від самого сходу до заходу. Але тебе, Бекболате, тут немає». Тільки тоді ти відповідай і виходь із своєї схованки.

Сказавши це, лисиця повела Бекболата до величезної нори, яка починалася біля самого сходу і виходила там, де сонце сідало. Разом підійшли вони до великого каменя, і лисиця попередила:

– Ти, Бекболате, залишайся тут і нікуди не ходи, лежи і не ворущися. А потім роби так, як я наказувала:

Лисиця попрощалася і пішла собі.

В умовлений час красуня Кара-аю всюди подивилася й ніде не побачила Бекболата. Здивована, вона закричала: «Бекболате, я тебе не бачу!» Бекболат мовчав. Красуня ще раз повідомила, що не бачить юнака, але Бекболат не озивався і на цей раз. І лише тоді, коли втретє красуня Кара-аю сказала: «Бекболате, я не бачу тебе!» – він з'явився перед Кара-аю із-під самісінького її трону.

Виявляється, що знаменита красуня так пишалася, що ніколи не дивилася собі під ноги.

Швидко облетіла всю країну новина про Бекболатову перемогу над красунею Кара-аю. Її батьки, родичі та прості люди захоплено говорили про розум і спритність Бекболата.

Хан Акбузау улаштував небачене урочисте весілля своєї красуні-доньки і бідняка Бекболата. Хан був старим чоловіком, синів у нього не було, і тому він сказав Бекболату:

– Хоч ти й не знатного роду, але ти гідний правити моєю країною.

Хан відмовився від трону і всю владу передав Бекболату. Ця подія була відзначена всенародним святом і бенкетом, який продовжувався сорок днів і сорок ночей.

Коли Бекболат став ханом, він розшукав і забрав до себе старого батька і стару матір, трьох своїх братів, які були такими бідними, що ледве не вмирили від голоду. Бекболат поселив своїх рідних у розкішних кімнатах палацу. І якось він запитав у батька:

– А пам'ятаєш мій сон в ту ніч, коли ми вперше за все життя наїлися м'яса досхочу? Хіба не збувся мій сон?

Батько засміявся, пригорнув до себе молодшого сина й сказав:

– Я гордий тим, що ти у такій гіркій самотині переміг усі труднощі і своїм розумом дійшов до вершини слави та щастя.

А народ дякував Бекболату за його мудре правління країною, за доброту і справедливість.

* **Токти** – маленьке ягня.

* **Кокпар** – скачки.

* **Ак-тайлак** – біле однорічне верблюденя.

* **Шуда** – довга шерсть на гриві верблюда.

* **Такир** – глиняста місцевість (без рослинності).

Джерело: <https://derevo-kazok.org/bekbolat-kazahska-kazka.html>